

Житіе Агаѡангела, католикоса Дамаскаго.

ВВЕДЕНІЕ.

I. Историко-агіологическій обзоръ Житія.

Въ издаваемомъ памятникѣ мы имѣемъ Житіе неизвѣстнаго доселѣ свитителя Дамаскаго, который, послѣ имя ჯაჲოანგელ¹ или, по греческой транскрипціи — ἀγαθὴ ἀγγέλη, въ моментъ мученической кончины переименованъ былъ небеснымъ голосомъ въ ჯაჲოანგელ² — ἀγαθὸν ἀγγέλος¹). Городъ Дамаскъ, куда христіанство проникло съ самыхъ первыхъ дней появленія своего, считался однимъ изъ крупныхъ центровъ церковной жизни на Востоцѣ, поэтому предстоятель его въ издаваемомъ памятникѣ носитъ титулъ *католикоса*, усваиваемый древне-грузинской церковной терминологіею, какъ это намъ уже выяснено²), епископамъ крупныхъ административныхъ центровъ извѣстной церковной области.

Св. Агаѡангелъ подвизался во дни императора Севера. Мы знаемъ двухъ римскихъ императоровъ, которые носили имя Севера: Септимій (193—211 гг.) и Аврелій Александръ (222—235 гг.). Въ Житіи не указано, при какомъ именно Северѣ подвизался Агаѡангелъ, но, по нѣкоторымъ даннымъ, мы должны видѣть здѣсь имп. Александра Севера. Прежде всего, ближайшимъ, чуть ли не непосредственнымъ преемникомъ Севера названъ импер. Гордіанъ (238—244 г.), при которомъ совершилась мученическая кончина св. Агаѡангела (гл. XXI); значитъ, подразумѣвать здѣсь Септимія Севера нѣтъ возможности.

Затѣмъ, самымъ важнымъ для насъ аргументомъ можетъ быть представленная въ Житіи характеристика Севера, вполне соответствующая тому, что намъ извѣстно изъ исторіи объ императорѣ Александрѣ Северѣ.

1) Эта, неудержанная въ русскомъ переводѣ, деталь послѣдовательно соблюдена въ спискѣ С; списки же АВ ей не сохранили, но отголоски этой детали слышны и въ нихъ, что видно, хотя бы изъ примѣчаній на страницахъ 259 и 282.

2) XV, т. II, стр. 314—5.

Александръ Северъ былъ человѣкъ восточнаго, сирійскаго происхожденія; онъ, хотя по временамъ и преслѣдовалъ христіанъ, но въ общемъ относился къ нимъ вѣротерпимо. При немъ христіане могли выступать въ Римѣ довольно открыто; ихъ, какъ наиболѣе достойныхъ лицъ, онъ рекомендовалъ избирателямъ на общественныя должности. Когда въ его царствованіе между христіанами и представителями общественныхъ харчевень въ Римѣ поднятъ былъ споръ изъ-за владѣнія какимъ-то участкомъ, императоръ рѣшилъ дѣло въ пользу христіанъ, говоря, что лучше, чтобы здѣсь находилось мѣсто для почитанія какого-бы то ни было бога, хотя бы и христіанскаго, чѣмъ харчевня. Онъ любилъ и часто повторялъ одно христіанское изреченіе, выставленное имъ на многихъ общественныхъ зданіяхъ: «чего не желаешь себѣ, того не дѣлай и другимъ». Причину такого же отношенія Александра къ христіанамъ нужно искать, прежде всего, въ сильномъ вліяніи на него матери его, Юліи Маммен, которая, слушая христіанскія бесѣды знаменитаго Орягена, являлась рѣшительной покровительницей христіанства, а затѣмъ — въ личномъ характерѣ его.

По своимъ убѣжденіямъ Александръ былъ эклектикъ благороднаго типа; тотъ религіозный синкретизмъ, которому онъ былъ преданъ, походилъ на такъ называемый культъ генеевъ. Признавалъ вообще божество, онъ не отвергалъ предметовъ ни одного культа. Въ его собственной домашней моделинѣ находились бюсты не только боговъ, но и тѣхъ замѣчательныхъ представителей человѣчества, которые начинали собою какую-нибудь важнѣйшую эпоху въ религіозной исторіи; такъ, напр., наряду съ бюстами Аполлонія Тианскаго и Орфелъ, тамъ находилась, говорятъ, бюстъ и Христа. Христа онъ думалъ принять и въ пантеонъ языческихъ римскихъ боговъ, но не сдѣлалъ этого изъ общественнаго будто-бы опасенія, что тогда всѣ примутъ христіанство¹⁾.

Обращаясь теперь къ Житію, мы видимъ, что агиографъ, называя импер. Севера, преслѣдовавшаго христіанъ, несчастнымъ, не замечиваетъ знакомства его со Христомъ, вѣротерпимости его по отношенію къ христіанамъ и открытаго проявленія послѣдними своихъ убѣжденій. Императоръ знаетъ родителей І. Христа — Марію и Іосифа (VII гл.), знакомъ онъ съ догматомъ единства Бога при тринитности лицъ (XVII гл.); пораженный чудесами Агаоангела, онъ не разъ признаетъ величіе христіанскаго Бога. Равнодушно относится къ тому факту, что передъ его глазами масса имъ принимаютъ христіанство (VIII, XII гл.); оставался преданнымъ языческимъ

1) В. Болотовъ, Лекція по исторіи древней церкви, II, стр. 112—114.

богамъ разъ онъ самъ высказываетъ желаніе принять крещеніе (XIII гл.), даже посвящаетъ во епископы Агаангела (гл. XX) и т. п. Въ средѣ окружающихъ его слугъ и воиновъ много христіанъ, которые не только не скрываютъ своихъ убѣжденій, но даже вступаютъ съ нимъ въ пренія (гл. VII, XV, XVI) и напоминаютъ ему участь Симона волхва (гл. VII), постигнутую его въ извѣстной борьбѣ его съ апостоломъ Петромъ¹⁾; христіанкой является даже жена его Насара (IX. XV гл.), которая, видя, что мужъ ея не принимаетъ окончательно «правой вѣры», бросаетъ его (гл. XX). Явно сквозитъ въ Житіи религиозный эклектизмъ и синкретизмъ Александра: онъ чтитъ и кланяется не только римскимъ божествамъ *Ерміону* (гл. II, VI, VII, XVI), то есть — Эрмію—Гермесу—Меркурію, *Дію* (II гл.), иначе Зевсу—Юпитеру, *Гераклу* (II, XVI гл.) или Геркулесу, *Авонь* (V гл.) и *Аполлону* (XVI гл.), но и двумъ восточнымъ богамъ: *Зуһр* и *Мериходъ* (V гл.), пью конихъ подъ Зуһрою разумѣется Люциферъ или Денница²⁾, упоминаемый въ Блблн (Исаи XIV, 12). Въ силу синкретическихъ именно убѣжденій своихъ и могъ Северъ предложить Агаангелу: «ты не оставяи части твоей, держися Бога твоего, но прославяи и Ерміона, пусть будутъ у тебѣ два бога!» (гл. VI). Если онъ и пытается снѣтого, не потому, что онъ вѣруетъ въ Иисуса Христа, а потому, что онъ не ставитъ парамѣ съ Нимъ языческихъ боговъ, даже совсѣмъ отвергаетъ ихъ.

Итакъ, императоръ, при которомъ Агаангелъ терпитъ пытки и страданія за свои религиозныя убѣжденія, былъ Александръ Северъ. Преемникъ Александра, Максиминъ (235—238), повидимому, ничего не предпринималъ противъ Агаангела, Житіе объ этомъ ничего не говоритъ. Это, пожалуй, и попятно: гоненіе Максимиана имѣло мѣстный характеръ и восточныхъ провинцій, какъ будто, и не касалось, по крайней мѣрѣ, оно не во всѣхъ мѣстахъ одновременно велось. Затѣмъ, Максиминъ преслѣдовалъ главнымъ образомъ сторонниковъ и приверженцевъ Александра³⁾, безъ различія — христіане они или язычники; значить, Агаангела, такъ много потерпѣвшаго отъ Александра, могъ считать онъ, если, допустимъ, и зналъ его, во всякомъ случаѣ не за сторонника его. Но какъ только воцарился Гордіанъ, онъ въ первый же прїездъ свой въ Дамаскъ подвергъ его казни черезъ усѣченіе мечомъ (гл. XXI, XXII). Когда это могло случиться? Прежде чѣмъ отвѣтить на этотъ вопросъ, нужно установить день памяти св. Агаангела.

1) Acta Sanctorum, fun V, 411—424.

2) P. Pecters, S. Romain le néomartyr, АВ, XXX, 404.

3) Проч. В. Болотовъ, Лекціи по исторіи древней церкви, II, стр. 115.

Извѣстные намъ списки Житія еднoгласно свидѣтельствуютъ, что св. Агаангелъ «замученъ былъ мѣсяца февралл девятаго» (гл. XXII). Но въ подписаніи Житія онъ разногласитъ: списокъ С память его полагаетъ февралл 8 и 9, а списки АВ — ноября 5 (стр. 259). Въ данномъ случаѣ непонятно одно: откуда и зачѣмъ появилось въ С *восмое* число февралл мѣсяца, что касается даты АВ, то здѣсь простое недоразумѣніе: 5 ноября 312 года замученъ былъ черезъ усѣченіе мечомъ одинъ изъ сподвижниковъ св. свлщенномученика Анкирскаго Климента¹⁾ — Агаангелъ²⁾, воспоминаемый церковью нынѣ 23 январл. Очевидно, позднѣйшіе перенесшій отождествили съ этимъ Агаангеломъ Агаангела Дамаскаго и въ заголовкѣ его Житія выставили 5 ноября, не вспоминая, что въ концѣ его днелъ смерти Агаангела указывается девятое февралл. Итакъ, точною датою для смерти, отсюда и памяти, св. Агаангела Дамаскаго нужно признать, согласно съ заключеніемъ Житія (гл. XXI), 9 февралл. Императоръ Гурдіанъ вступилъ на престолъ въ маѣ 238 года; въ первый по воцареніи своемъ прїѣздъ въ Дамаскъ, 9 февралл, онъ замучилъ Агаангела. Значитъ, святой Агаангелъ пострадалъ 9 февралл 239 года.

II. Списки Житія.

Намъ извѣстны три списка издаваемого нынѣ Житія святого Агаангела.

А — Рукопись Мартвильскаго монастыря № 7, въ прочномъ, обглпномъ кожею, деревлинномъ переплетѣ, писана на плотной бумагѣ (27 × 20 см., текстъ 20 × 14 см.) мелкимъ, не легко разбираемымъ почеркомъ «хуцурн» первой половины XVII вѣка въ два столбца, по 30 строкъ въ каждомъ (только на первомъ листѣ по 28 строкъ). Рукопись дефектна, недостаетъ въ началѣ одного листа; всего въ ней теперь 109 листовъ или 218 страницъ³⁾; она заключаетъ въ себѣ:

1. Сочиненіе Григорія Двоеслова, извѣстное подъ пменемъ «Диалогана», стр. 1—72³.

1) Acta Sanctorum, Jan. II, 468.

2) Архiep. Сергіій, Полный мѣсяцесловъ Востока, т. II, ч. 1, стр. 22, 345; ч. 2, стр. 35—36 (Изд. 1901). Замѣчательно, что въ списокѣ А за Житіемъ св. Агаангела непосредственно слѣдуетъ Житіе Климента Анкирскаго и его сподвижниковъ.

3) По просьбѣ нашей рукопись прислава намъ въ Тифлисъ для пользованія преосвященнымъ Леонидомъ, епископомъ Гурійско-Мингрельскимъ, которому приносимъ глубокую благодарность.

2. ცხრბაჲ და მკლქებაჲ წის მისის მარკოზ განმარებულისაჲ.

Начало: გუთხრობდა წს წა მამა მნი სერაპიონს: ესე წა სერაპიონ იყო კაცი ღთსა და უთა ღლეთა ცხრბის მისისათა: უდაბნოთა შათათა და ქუბთა და გურქლთა ქენცათა: და მონასტურთა და ქაღაქთა და სოფლებთა ვიდრდა....

Конец: და მრქეა მე უ მამო სერაპიონ სს ღით რდენ ვართ წს ქსე და არს სქემით: და მოგუტყუეს წს ცა საქმენი მსნი ბაროტნი: წის მამის მისის ამბა მარკოზისითა: და ეთა სათნოთა მისთადათა: რ მისი არს სუიუგაჲ მამის და ძის და წდის სღისა... (стр. 72^b—81^a).

3. ცხრბაჲ: წის: მამის: მისის: მონოფრესა: რი: განქმორა: სეფისუნ: და უენსუნელ: ვრ: იხილხა: სეტარმან: მამამან: მმან: ჰუნსტი: ესერა: მგუთხრობს: ეუთილად:

Нач.: ცხრბაჲ სღა და სსტრლი და საქმენი სღსნი სარგებელნი იმინეთ სურდნო ძმანო რღს ღირს ვიქმენ ხილუად მე გლახაკი ჰანურტი....

Кон.: ხოლო ივინი აღიესეს სისრულითა: და ეღთა რღთა ესმადათ: მადლობდეს ღს თა მსს იქსა რღსს შექნის დბა მმს და ქეს... (стр. 81^a—89^b).

4. Надаваемое ныне Житіе св. Агапангела (стр. 89^b—101^b).

5. თა: იხვარს: კტ: წის: მოწამის: კლიმი: ანკურელისა:

Житіе и дѣяніе святаго отца нашего Марка отшельника.

Сказывалъ намъ святой отецъ нашъ Серапіонъ. Сей святой Серапіонъ былъ человекъ Божій и во всѣ дни жизни своей обращался по пустынямъ, горамъ, пещерамъ и подземнымъ вертенамъ, а ровню по монастырямъ, городамъ и деревнямъ....

И сказалъ миѣ: о, отче Серапіонъ! мы по имени только христіане, а не по дѣламъ. Но Онь проститъ намъ злыя наши дѣла <молитвами> святаго отца нашего аввы Марка и всѣхъ благоугодныхъ Ему, Того бо есть царство: Отца и Сына и Св. Духа...¹⁾.

Житіе святаго отца нашего Онупрія, удалившагося отъ міра, и доброе сказаніе о томъ, какъ его видѣлъ впоследствии блаженный отецъ нашъ Пафутій.

Слушайте, возлюбленные братья, <повѣсть> о жизни божественной и вожделѣнной и о дѣлахъ душеполезныхъ, который удостоился видѣть и, убогій Пафутій...

Они же исполнились радости и всѣ слышавшіе благодарили Господа Бога нашего Іисуса Христа, Ему же слава подобаетъ, Отцу и Сыну....

Мѣсяца января 23 — святаго мученика Климента Анкирскаго.

Нац.: წყლთა ორას ორმოცდაც მეთესს ამხელეპიტონ მჰინს და ღ.მ და მცხრისს წინის იჲ ქსის მეთურნამეტეს წყლს ვაღერინსუ; და გაიანესს: კერძოთა გადატრისთა იყო დედაკაცი ვინმე სახელით ეფთოსისუ; შიობჲლთა მდიდართა და ქსეთა შვილი....

კონ.: რ ღის სიბრძნეჲს ჭეშმარიტმან დაფარს თავი თვის: ბრძენთაგნთქნითა ამხარტყანებისგნ და უმჯღოებისგნ მთისა: და გამოუცხდა თავი თვის ჩხვლით (სტ. 101^b—105^b).

6. უთხრობდა წინ მშ.მ ისუ: ძე სოჲროს ჰელესტისელისა და არს წიგნი ესეჲ სიბრძნე ბღჭყვარისი რი იყოფებოდა უდაბნოთა მსოფართა თასა:

გნს მშ.ო.

Нац.: მივიწიე რა ოჯესმე იოჲედ და მუნ ვხოფე წიგნი ესე ჭინდოთაჲ: საწიგნეს: რღსა შასწერინს საქმენი ამის სოჲელისანი ოდსარტეპელნი სოჲლისანი: იყო ვინმე მეფე ქენასა ჭინდოეთისსა. ადგილსა რღსა ჭრქან ბოლადტ: და სახელი მისი იბუნეს. იყო იგი წარმართ კერპთმასხერი....

კონ.: და რნოცა სარწმნით მივლენ გეღლინდელად დელქმდე ეთგნ სენთა განიკურნებან: და სინცა ვევედრეით ღთის: რა ლოცვითა მათითა ვიკსეით სოჲესეთა სოტანჲვლთაგან და კადიდებდეთ და რისა არს დ.მ ჰატოვი კუნისტეჲს უჯი: (სტ. 105^b—149^b)³.

7. თხრობანი წითა და ღთმეტ-

Въ лѣто 250-е послѣ вознесенія Владыки и Бога и Спаса нашего Исуса Христа и въ 18-е Валеріана и Гаіана въ странахъ Галатійскпхъ была нѣкая жепцина, по имени Евфросинія, дочь богатыхъ родителей-христіанъ....

Ибо истинная мудрость Божья сокрыла себя отъ вавшихъ мудрецовъ, отъ гордыни и беззаконія ихъ и явила себя младенцамъ¹⁾.

Сказывалъ намъ отецъ Исаакъ, сынъ Софронія Палестинскаго, а есть книга сія «Мудрости Балахвара»²⁾, который пребывалъ въ пустынѣ св. воскамн.

Благослови, отче!

Прибыль нѣкогда въ Іонію, я нашелъ тамъ въ книгохранилищѣ книгу сію индійцевъ, въ которой описаны очень полезныя для души дѣла міра сего. Въ землѣ Индійской, въ мѣстности, называемой Болатъ, жилъ ирѣкскій царь, и имя его Ябегесъ; онъ былъ язычникъ и идолопоклонникъ....

И тѣ, которые съ вѣрою приступаютъ, выдoramлвваютъ отъ всѣхъ недуговъ даже до сегодншннго дня. И мы просили Бога, чтобы Онъ молитвами ихъ избавилъ насъ отъ вѣчныхъ мукъ и прославлялн Его, Того бо есть слава, честь и поклоненіе во вѣки.

Сказанія ешгыхъ и богоносныхъ

1) Ibid., №№ 352—353.

2) Подлинное чтение въ палеонтологической транскрипціи: b'lhavaris.

3) Е. Такалшвили, სიბრძნე ბეატისისი, თბილ. 1895, გვ. 3—96. Проф. Н. Маррт, Армяско-грузинскіе матеріалы для исторіи Душеполезной повѣсти о Варлаамѣ и Іоасаѣ. ЗВО, XI.

სიღვთა მამათანი რწი ცნსთაღებს სღთა და განსაბრწყინებეს გონებათა მათთა რწი ღირსებით ისმენდენ და რღთა ცულის ქაყლას: და მიბაძვიდენ ცხორებასა წათასა და ღისა სათსროთა კაცთასა რ მათთასა მხიარულ არიან ამათნი მსმენელნი სენოდ:

წ რწი იკითხვიდენ და ისმენდენ და არა მიებაძვირს სიმკვირს მათთა: მისთს თქმულ არს არს ესრე უღთონი: და არცა ქცოყ: და ედ იტყუს სმენით გესმოდ და არა ისმინოთ. და კად რცა იტყუს მე მივაგო ეგრედ გრდის სსქმეთა მათთაებრ: აწ მღწი და გონიერედ ვისმინოთ: და განგვადოთ ყი უდებება ანგარება და ამპარტავანება: და ყვე უჭთურების სსქენი და ცულის მოდგიელ ვისმინოთ: ცქს მშო:

Нац.: გუთხრობნ მამისა ბესრობონისათს მოწაფენი მისნი....

Далѣ слѣдуютъ болѣ или менѣ краткія повѣствованія о разныхъ отцахъ и пустышникахъ; всего имѣется 66 разказовъ, изъ нихъ 48 анонимны, а въ 24 упоминаются въ качествѣ повѣствователей или дѣйствующихъ лицъ Виссаріонъ и его ученикъ, Данилъ (4 раза), Андроникъ и жена его Анастасія, Евлотій, Маркъ монахъ, Софроній и Іосифъ, Антоній (2 раза), Серапіонъ, Пименъ (2 раза), Зенонъ, Макарій (2 раза), Павелъ Простый, Сирридонъ, Моисей, Сарра, Пафнутій, Фока и Іаковъ. Закачивается такъ:

და მოვიდა ბერი მშე დანიელ სკოტკის და მიცუთხრისა წს ესე უთა სარკებელისათს სულისა და ოფცა სარკებელ არს: და ვმადლობდი რა. რღისა არს... (стр. 149^b—217^b).

отцовъ, просвѣщающія души и озаряющія умы тѣхъ, кои достойно выслушивають, уразумѣвають и подражають жизни свитыхъ и богоугодныхъ мужей, ибо съ ними радуются и слушающіе сіе во вѣки.

О тѣхъ же, которые читають и слушають сіе, но не подражають мужеству ихъ, сказано: «не такъ, какъ безбожники, и не такъ»; и еще: «слухомъ слышали, но не поняли»; и еще: «Я воздамъ каждому по дѣламъ ихъ». Приступите нынѣ и выслушаемъ разумно, оставивъ всякое нерадѣніе, корысть и гордость, а равно всѣ виды нечестія, и усердно будемъ слушать. Благослови, отче!

Сказываютъ намъ объ отцѣ Виссаріонѣ ученикѣ его....

И пришелъ старецъ, авва Данилъ, въ Скитъ и повѣдалъ это намъ всемъ для пользы души, и дѣйствительно очень полезно; и я благодарилъ Господа, Ему же подобаетъ...¹⁾

1) Это сепл Patrum Vitae, извѣстная подъ именемъ Narrationes de Daniele Scetiota; см. Bibliothèque hagiographique orientale, editée par Léon Clugnet, Paris 1901, p. 1—68, OC, 1901, V.

8. Апокрифическіе вопросы-отвѣты на сюжеты изъ Библии, церковной исторіи и груз. лѣтописи «ქართლის ცხოვრება». Приводимъ ихъ полностью (стр. 217^b—218^b):

კითხვაჲ: რაჲ არს იგი რღი იტყუხს: რეს ამადღა ონი საროსა იფიჭეს და სძესა ზედაჲ.

ძაკეპანაჲ: ვითარცა გვისწავიეს წერილისაგან ოდეს იგი დონს კიდობანი სჯღლისა მთაქენდა სსხლითა ამინადაბინითა იერუსლემად სმინი მორჩენი ეპურესს კელთა. ერთი საროსა. ერთი იფიჭესა და ერთი სძესისაჲ დიაკუელთა მათ თს რნი სრფდეს კიდობანსა მს და ვა მთაწია ადგილსა რ ღსამე ერთსა. სმინივე ერთობით დაჭნურგან და ს ღთოთა წამისუფოთთა ერთად შეიერთეს და აღიზარდნეს და იქმნეს ხე მადღა და შეენიურ. ოდეს სოლომონის ტაძარსა ამენიუდეს მის მთაქუევეტეს ხე იგი ტაძრისათს განგებულეობით დაწნა ტაძარსა მშნაჲ და რეს მთაწიაჲ ვსეზაჲ ქსი მშნ განგუეთეს და მს წაჲ ვსა ცუეს ონი ღნი სნი.

კითხვაჲ: რენ ვი ონსა გამოაჩანს რაჲ ეწოდესოდა სსხელი.

ძაკეპანაჲ: ომგრომიოს.

კითხვაჲ: რაოდენს წელ დაფლულ იულა.

ძაკეპანაჲ: ორას წელ.

კითხვაჲ: რაჲ არს სიტყუაჲ იგი ვად ერთსა ვეძიებდი და სმინი ვაძვეს და რღი იგი მწადოდა ვერვის მათწია განა მუჟდარმან მან ჭანუემანს.

ძაკეპანაჲ: ვარს ეტუა რაჲ ონი სნი მს ორთა მთა ვაწაკათაჲ. ჭყროთა სმინივე იგი ვარსნი ერთსა ადგილსა დაფლეს: ს ელესე დოღმს

Вопросъ: Что значить слово: вознесенъ Господь на кипарисъ, пегъ и кедръ?

Отвѣтъ: Какъ извѣстно изъ святи. Писанія, когда Давидъ перевозилъ ковчегъ завета изъ дома Амяпадава въ Иерусалимъ, онъ держалъ въ рукахъ три вѣтки: кипариса, пегы и кедра, для телятъ, везшихъ ковчегъ. Добравшись до нѣкоего мѣста, онъ всѣ три вѣтки посадилъ вмѣстѣ, причемъ по божественному мановенію, онъ объединились, стали расти и сдѣлались высокими и красивыми деревьями. Когда строили храмъ Соломона, срубили дерево это и парочно оставили его въ храмѣ. Когда вступили страданія Христа, тогда порубили его и распяли на немъ Господа Бога нашего.

Вопросъ: Какъ назывался тотъ, который открылъ крестъ Господа?

Отвѣтъ: Омгриміосъ.

Вопросъ: Сколько лѣтъ онъ (крестъ) находился въ землѣ?

Отвѣтъ: Двѣсти лѣтъ.

Вопросъ: Что значить слово: искалъ одного, обрѣлъ тронхъ, и шкто, кромѣ мертваго юноши, не могъ указать ниѣ того, чего и желалъ?

Отвѣтъ: Послѣ распятія Иисуса Христа среди двухъ разбойниковъ всѣ три креста похоронены были іудеями въ одномъ мѣстѣ. Когда ца-

ჯათისჯგაჲ: ბნულის წყლის ღრუბელ-
თა შა ჭკერისათა:.

მაკუბაჲ სიტყუათათს სწინასწარ-
მეტყუელთა ოტყუს დაფარულებისათს
ძალის მათისა:.

ჯათისჯგაჲ: ეკლესიაჲ რაჲ სხუ არს:.

მაკუბაჲ: სხუ არს უხალადის მის
სქინ ოკლას სოფლის და ხილულის მის
საწეთოკლას სუფლისა:.

Вопросъ: Темны воды въ облакахъ
воздушныхъ!

Отвѣтъ: Это сказано относи-
тельно пророческихъ словъ вслѣд-
ствіе скрытности смысла ихъ.

Вопросъ: Что знаменуетъ церковь?

Отвѣтъ: Она есть образъ невиди-
маго и вѣчнаго міра, а также види-
маго и временнаго царства.

В = Рукопись Общества распространія грамотности среди грузинъ въ Тифлисъ № 300, въ прочномъ переплетѣ, писана на бумагѣ (27 × 18, текстъ 17 × 11) почеркомъ «мхедრли» въ 1765—1779 годахъ. Подробное описаніе этой рукописи можно видѣть въ изданіи Е. Такайшвили «სიბრძნე ბეჯვარის», Тифлисъ, 1895 г., стр. 97—104.

С = Рукопись Синайскаго монастыря св. Екатерины № 62, на пергаментѣ, X вѣка. Подробное описаніе ея имѣется въ работѣ І. А. Кипшидзе — «Житіе и мученичество св. Агтонія Раваха» (XV, II, выш. 1, стр. 63—66).

Мы располагаемъ только тѣми экзцерптами изъ издаваемого Житія по этой рукописи, которые оказались у акад. Н. Я. Марра въ его рукописномъ описаніи синайскихъ грузинскихъ манускриптовъ и которые любезно предоставлены были намъ въ наше пользованіе, именно: начало Житія до словъ ეშმაკთა წარმწემედელთა (стр. 259, строк. 1—18); начало II главы: მასინ გამონდა... მტკვალთა მართლმადიდებელთა (259—260, строк. 27—7); начало III гл.: ვათარცა ესმა... მორწმუნენა ქრისტისნი ფრთ (260—61, строк. 32—17); начало V главы: ვა წარკდა... და ათენახსო (стр. 262, строка 20—24); изъ XI главы: დაქმნს ბავი... დასტყვის ქვეუბაჲ (стр. 271, строк. 24—27); конецъ XXII гл.: მასინ წმიდამს... უკუ ან (282, 11—283, 6).

Издаваемое Житіе представляетъ собою одинъ изъ древнѣйшихъ памятниковъ грузинской переводной письменности. Не говоря объ языкѣ его, безспорно архаичномъ, за это говорить нахождение его въ спискѣ X вѣка. Двойная дата памяти св. Агапангеа въ этомъ спискѣ, а равно искаженность начальныхъ строкъ его, не оставляютъ сомнѣнія въ томъ, что Житіе переписывалось нѣсколько разъ, пока оно успѣло попасть въ Синайскій списокъ X вѣка. За неимѣніемъ въ рукахъ этого послѣдняго намъ пришлось ограничиться рукописями АВ, которыя воспроизводятъ памятникъ въ духѣ

списковъ XVII и XVIII вѣковъ: въ нихъ тщательно замазаны особенности древне-грузинскаго литературнаго языка — не только фонетическія, но отчасти морфологическія и синтаксическія. Вліяніе времени сказалось даже въ лексикѣ памятника въ смыслѣхъ замѣны, напр., слова ღაჟუღუბის ბოლბეობისაჲს ნამდვილად (261,12—13). Въ общемъ нужно сказать, что въ АВ памятникъ представленъ очень несправно, въ особенности поражаетъ пропусками, опісками и разнаго рода дефектами списокъ А, въ которомъ мы находимъ такіа искаженія, какъ განგებრთულებით იმ. განგებრთულებით (261,21) სიტვისსაჲს ვმ. სიფიტვისსაჲსა (270,3), ქნი ვმ. ქნი (270,6), სსშნღღაჲს ვმ. სსშნღღაჲსა (270,16), მსინ მოუწყუდეჲს იმ. მს მანა მოუწყუდეჲს (272,1) и др. Не перечисляя здѣсь особенностей этихъ списковъ (оги, за исключеніемъ систематической замѣны უ გრუნით უბ, всѣ почти указаны въ подстрочныхъ примѣчаніяхъ), мы здѣсь стараемся оправдать иѣкоторые изъ корректуръ, къ которымъ намъ пришлось прибѣгнуть при реставрированіи текста по древнимъ, классическимъ нормамъ.

1. Начало Житія въ АВ читается такъ: ეამს სევეროს შევისსას: ქაღაქს ღამსეისას: დაღა ბრძანებაჲ უმჯუღობას და ღაღსო ეღიოურთ სიბორტისა სიტუჲ მრისხანს; въ С — ეამს მს სევეროს შევისსას ქაღაქს ღამსეისას დაღა ბრძანებაჲ უმჯუღობისაჲ და ღაღსო ეღიოურთ სიბორტისა სიტუჲს მრისხანს. Ни одно изъ этихъ чтеній принято не можетъ быть: въ С иѣтъ подлежащаго при сказуемомъ დაღა—ღაღსო, въ АВ не имѣютъ никакого смысла სიტუჲ მრისხანს, ибо прямымъ объектомъ при сказуемомъ ღაღსო является не онъ, а ბრძანებაჲ. Неудобство чтенія С устранится спискомъ АВ, сохранившимъ иѣ словъ: უმჯუღობას (вмѣсто უმჯუღობისაჲ С) подлежащее, съ невольной потерейю влостѣдствіи опредѣлительной частицы მს (при окончаніи предыдущаго слова на მს). Неудобство же чтенія АВ устранится спискомъ С, сохранившимъ вмѣсто სიტუჲ—სიტუჲს. Такимъ образомъ въ приведенномъ мѣстѣ подлежащимъ является უმჯუღობას მს т. е. სევეროს შევესას, сказуемымъ დაღა, прямымъ объектомъ ბრძანებაჲ მრისხანს, — повелѣніе грозное, къ тому же преиспоищенное (= ღაღსო მანს) სიბორტისა სიტუჲს.

2. Въ В читаемъ: მსინ სწავა უმჯუღობას მს შევესას (260,14—15). На основаніи этого предложенія можно думать, что дальше рѣчи идетъ между царемъ и Агаоангеломъ, но изъ послѣдующихъ выраженій: მოვედ მოწინილებაჲ სევეროს შევისსას... ეკ სევეროს შევესას, видно, что съ Агаоангеломъ говоритъ не царь, который, судя по началу V главы (262,20) явился въ Дамаскъ лишь спустя 10 дней послѣ этого разговора, а кто-то другой. Этотъ другой есть самъ Комсъ, что видно изъ отыѣтнаго обращенія

Агаѳаγγελѣ — უწყოდე შესჯულო (261,26), и начала IV главы — ვითარცა ესმე ესე ვამხსნ. Отсюда въ приведенномъ предложеніи должно стоять მეგობარსა или другое, соответствующее ему слово, потому то въ А читается не მეუფესა, а მეუფისას (по опускѣ მეუფესას).

3. შესწირუ ღმერთთა. რა შეგვეწინეს შენ. ვითარცა ელთა დაბადებულთა (265,5-7). Судя по дальнейшему контексту — არა თუ ღმერთნი თქუენსა დაბადებულნი არიან... არამედ ეშმაკნი დაბადებულნი, აქნებ ვმეტო დაბადებულთა, — дополненія въ дат. надежъ, мы должны читать დაბადებულთა, — подлежащее въ дат. мѣстоименномъ.

Есть мѣста, которыя кажутся подозрительными, но все же оставлены безъ исправленія. Такъ, въ предложеніи 3: მეუფე. ნუ განრისხსები სწრაფით ქრისტესსამოკუთრეთა ერთისა სხსწაულისა სოლო გამყოფად (268,21-24) вмѣсто ერთისა могло стоять ერისა, тогда переводъ этого мѣста былъ бы таковъ: «о царь, не гнѣвайся поспѣшно на христіановъ, что они довольствуются чудомъ». Затѣмъ, начало XXI главы — და შემდგომად სამისა წლისა მოკუდა მეუფე სევეროს. და იპურა მეფობაჲ გორდიონ ქმისწულმან მისმან (281,8-10) можно читать такъ: და მოკუდა მეუფე სევეროს: და შემდგომად სამისა წლისა იპურა მეფობაჲ გორდიონ. ქმისწულმან მისმან = и умеръ царь Северъ; спустя три года пріялъ царство племянникъ его Гордіанъ. Последнее чтеніе, пожалуй, болѣе правдоподобно: мы знаемъ, что Гордіанъ вступилъ на престолъ не сразу послѣ смерти Александра, какъ это выходитъ по наличной редакціи, а спустя три года.

Языкъ памятника безусловно древній; такіе формы, какъ სამართალმან ღმრთისა ჩემისმან (263,34-35), სამართალმან ეოველთა ღმერთთამან (266,26-27), სამართალმან ღმრთისმან (277,13), ჭკმისართად აღმან ერმიონისმან (281,27), равняющіеся теперешнимъ ღმერთმანი. ღონს მადღმან, ვიციცაჲ ღმერთს, рѣдко встрѣчаются. Объ архаичности языка этого памятника могутъ дать понятіе и слѣдующіи, встрѣчающіеся въ немъ слова:

ბოსტანი — садъ, огородъ.
 ეშმა — приносить жертву, воскурять богамъ; სანგები — принесенное въ жертву.
 ეშმა — подчиненіе, яться; ქვე სევეროს მეუფესა (260,30).
 დადგას ბრძანებდა — онъ положилъ, издавъ указъ, повелѣніе (выраженіе,

часто встрѣчающееся въ древняхъ памятникахъ).
 დალაჭა — престолъ.
 დაადგუნებს отъ დაედგუნებს || დაეუდნებს || დაეცუნებს — утишить, успокоить, пріостановить (ср. Н. Я. Марр, ТР, III, стр. XLVI).
 დუნჭარა — уродливый, безобразный.

ერო — войско.

წაბრვა — приносить жертву.

თატკრობა — театр, зрелище (какъ
попснено въ VIII в. — თატკრობისა

მას. წლ აღს სხილუკელი: 267,5-6).

კომსა — комсы, суды, начальныкы

(въ рук. Цер. Муз. № 878 пояснено:

კომსი აღს მთავარი. Описание.... III,
127); comes.

ღაგანა — бадья, логанъ.

ძალცარი — фокусникъ.

ძველუკელი — жатва.

ძალცა — палата, дворецъ.

წერვაგანა — испускающій пѣну.

საკარე იან სკლბონელა კარისაჲ —

печь для выжиганія пзвести.

სამჭედური — удочка.

საუკმადე — негодность, нелѣпость.

უთქს (261,6) — სული არს უთქს —
пять души.

ფუცსა — скребокъ, скребница (281,30).

ღრეკელი — кривою.

ერმა — отрокъ, слуга.

შეძერძნაბე (XIV тл.) ოტ გრძნე-
ბა — ты околдовалъ, очаровалъ
меня.

შესთქრა ოტ შეთქრამა, (281,31) ოტ
набросился, напустился на него.

შეორგულება — сомнѣнiе.

რაფი — буйный, сумасшедшій.

ქენ (270,6) — лежить.

B 122b
C 14b² თაჲ იუბერგადსა: ია წამუნაჲ წმი-
დასა ზღაიანგელსა: დაჲსიკელ კათა-
ლიკოსისა: კეთილადმძღვისა მო-
ღუაწასაჲ.

*Миссия Феодора 9. Мучение свя-
того Агапангела, католика Да-
маскаго, добродетельнаго подвиж-
ника.*

ტკის მამაჲ:

Благослови насъ, отче!

I. უამსა სევეროს მეფისას: ქაღაქსა
დამსკისას: დაღვა ბრძანებაჲ უშუ-
ლომან (მან) და ზღაესო ყოფლითურთ
სიბოროტისა სიტყუთა შრისხსნს: რ
10 ესუა მას მეტობარი ერთეული: რომ-
მელსა ერქუა კომსი: და იუენეს იგისი
ვითარცა მეკლნი: რომელსი ქამენ
კორცსა საცხოვართასა უწუალოდ: და
რბილად კომსი ყოველთა ადგილთა რ
90a 15 აღაშფოთნეს | ეკლესიანი ქრისტესნი
და შვილნი მისნი შეჭრინეს შეგინე-
B 123a ბუღსა: სასმელსა: რ უზოროვიდენ ეშ-
მკუთა. წარმწყმედელთა კაცთა ნათესავი-
სათა: მამინ ქრისტიანი განიბნინეს რ
20 არა შეუდგენ საცხოვრეს უღმრთოთასა:
არამედ რ მოსწყიდენ საწმუნოებისა
თუნ ქრისტეს ღმრთისა ჭეშმარიტისა:
და დაუტოვნეს მათ სახელნი წარმავადნი:
რ ცნობაჲ საუკუნოჲ დაიმკვდრენ
25 ღმრთის მიერ: და ფრიადი ღმრთე უგეს და
დაითმინეს ჭირი სევეროს მეფისაგან.

I. Во время царя Севера не-
честивый сей издалъ по городу
Дамаску повелѣнiе, пренсполненное
злыхъ словъ и грозное. У него
былъ вѣрный другъ, по имени
Комсъ; они подобны были волкамъ,
которые безжалостно пожираютъ
мясо овецъ. Комсъ бѣгалъ по всѣмъ
мѣстамъ, дабы потревожить церкви
Христовы и приобщить чадъ ихъ
оскверненной иници и «заставить
ихъ» приносить жертву бѣсамъ,
губителямъ человеческого рода.
Тогда христіане разъялись, чтобы
не поддаться неправдѣ безбожныхъ,
по чтобы умереть за вѣру Христа,
истиннаго Бога. Оставивъ прехо-
дичее имя, чтобы наследовать че-
резъ Бога жизнь вѣчную, они при-
ложили большія усилія и потер-
пили бѣдствiя отъ царя Севера.

II. მამინ გამონდა კაცი ვინმე ქა-
ღაქსა დამსკეს: რომელსა ერქუა აგა-
თუანგელი: ესე იყო ნათესავისაგან
90 ჭურთათამს. შვილთაგან ბენიამინისთა:
და კომი წმიდისა ჰაველსნი. მოციქუ-

II. Тогда въ городѣ Дамаскѣ
пашелся человекъ, котораго назы-
вали Агапангеломъ; онъ былъ изъ
рода иудейскаго, изъ потомства Ве-
нимина, соплеменникъ святого апо-

1 თაჲ იუბერგადსა C. და თ. თა ლენიკისა ე AB: 2 ზღაიანგელსა A. ზღაიანგელსა B. კათა კ.
კალისი C. 3-8 კათალიკოსისა] ეპისკოპოსის B. მ] ლ A. < B. 3-4 მამსა A. 2 მოციქოს B. ყოველდ.
მკობა მადღაწესა < C. 5 ტკის მამაჲ] სკიპოვი C. 6 კომსი] + მს C. 7-8 აღაშფოთნეს A. უშულოთურ-
თასა C. 9 სიტყუთა] სიტყუთა AB. შრისხსნუ AB. 10 ესუა A. 11 იუენეს AB. 12 რბილად
AB. 13 კორცსა AB. 15 ქრ AB. 22 ქრ AB. 25 და < A. 26 დამსკესა C. 29 დაყო-
ბინელა] კეთილგულ AB ნელს. დაყო ბედელ C. 31 ბედელ C.

დისსამ: და იყო კაცი ესე კეთილადმო-
 ლუაწმ: და იქმოდან ქველის სკამეს:
 ამან დასთესა სიტყუჲაჲ ჭკმშადრტი: და
 მოიძეო მჭელეული: იფქლისამ ნა-
 5 ყოფი უბიწომ: და აოტა ცოდვამ
 და სინანულად მოიხიდეიდა მრავალთა
 მართლმადიდებულთა: ხოლო მტერი
 კმშაკი. რომელი მრადის არა დასცხრე-
 ბის ბოროტისყოფად მორწმუნეთა
 10 მიმართ: რა დაესსეს ღმრთისმსახურე-
 ბამ: ასწავა რომელნი მას უამსა მო-
 ვარნი იფესეს: რა ჭკუემდენ ქვანეთა:
 რომელნი ფაქსენით კაცნი იგი
 ღმრთისმსახურნი: მამინ ასწავა უმჭუ-
 15 ლოსა მას (მეგობარსა) მეფისასა: და-
 მით მივიდა მისა და გამოიყვანა გულის
 მისსა ბოროტნი სიტყუანი: რა მოუ-
 წოდოს კაცსა მას და ისწავოს სხელი
 მისი და განკუბამ: და ვითარცა მოვიდა
 20 წმიდამ ატათუანგულს: ჭრქეს მას: მო-
 ვედ მორწილქობად სევეროს მეფისა: და
 A 90b სუ განსმორებს ქვანეთა გუბისაგან
 ღმერთთასა: არამედ მოიფესეს მუქისსა
 ამას: რა უხორარ: და ჭამონ მათ წი-
 26 ნასუ სანგები ერმიონისი: და დიომისი:
 და ჭერეკლსნი: და სუ იმარხენ: ზირ-
 ველად შენ ხოლო უტე: და წარუდგინე
 მსხუერძელი რსეული ღმერთთა: და
 უხორე გულკეთილად: რომელნი უეუ-
 30 დავ არიან. და ეგო სევეროს მეფესა რა
 მოგანიჭოს საფასს ფრიადი:

стола Павла. Будучи добрымъ по-
 движникомъ, мужъ сей творилъ
 добрыя дѣла; онъ посѣялъ истин-
 ное слово и собралъ въ жатву не-
 порочный плодъ ѱеницы; удаляя
 отъ себя грѣхъ, онъ привлекая
 къ покаянiю многихъ православ-
 ныхъ. Врагъ же — дiаволь, кото-
 рый не перестаетъ причинять зло
 вѣрнымъ, дабы разрушить благо-
 честiе, паучиая тогдашнихъ началь-
 никовъ мучить христiанъ, — только
 что упомннутыхъ благочестивыхъ
 мужей. Тогда же паучиая онъ и
 беззаконнаго друга царя: явившись
 къ нему ночью, онъ открылъ сердцу
 его злыя слова, чтобы онъ позвалъ
 мужа того и узналъ имя его и
 жизнь. Когда пришелъ святой Ага-
 оангелъ, онъ сказалъ ему: «под-
 чинись царю Северу и не препл-
 ствуй христiанамъ воскурить бо-
 гамъ; приведи ихъ вечеромъ, чтобы
 они принесли вамъ жертву и кап
 посвященное имъ: Ермиону, Диону
 и Гераклу,—и не постились. Сперва
 ты воскуря и принеси богамъ от-
 борную жертву, принеси вамъ, без-
 смертнымъ, чистосердечно; подчп-
 нись царю Северу, и онъ тебѣ дастъ
 большiя награды!»

III. ვითარცა ესმა ესე ატათუანგუ-
 ლეს: დაიბეჭდა უნარი ყოველს: გუამსა
 მისსა. მიუგო და ჭრქეს მას ესრესთ:

III. Выслушавъ это, Агаоангелъ
 осянцлъ крестомъ все тѣло свое и
 сказалъ ему такъ: «ты слышалъ

1 ბოქლოს AB. 1—2 პაღუწა AB. ქწლბ AB. ქეღლის C. 4 მჭელე C. 5 უხორ AB.
 აოტა AB. ცოდვა AB. 12 თუნა AB. 14—15 უცლბ AB. მეფეს B. მეფისას A. 18 ასწავა A.
 25 დოსი AB. 26 მჭელე A. წველები B. 31 სევერ AB. ურადი დდი B. 33 ქველები B.

გესმაჲ შენ: ყოველი კაცი ხსტი არს
 ღმრთისაჲ: რომელი იგი გამოუკულებ-
 ველ არს და იგი მხოლოდ არს დამბა-
 5 წვევთ მე ზორვად ღმერთთა: რომ-
 მელთს სული არა უოქს: არა ჯერარს
 წწელისაჲ რამცა წარწყმიდა თვისი
 მადლი და არცა მოწყმისაჲ: არამედ რა
 დაიტყვეს უჯული თვისი წინაშე ყოველ-
 10 თასა: წწელთა და მოციქულთა ღმრთი-
 სკან ისწავეს და წმიდათა მოწამეთა
 მათგან დაემტკიცნეს: არა თუ დააყ-
 დუნებდნ მოწყვალბასა თვისსა: რა მე
 ცოდვილი ვარ: უგუეთუ არა დაიჯერებ
 15 სიტყუას ჩემსა: არამედ საქმეთა ჩემთა-
 გან ისწავე: ვა და ჩუენ მოწმუნენი ქრის-
 ტესნი ვართ და იგი არს სასოება
 20 ჩუენი და ძალითა მისითა მეუდართა აღ-
 ვადგენთ: და კეთროვანთა განგსწმედთ:
 და ბრმათა თუალთა აღუხილავთ: ყრუთა
 გასმენთ: ღრეკილითა განგმართებთ: უს-
 მკათა განგასხამთ კაცთაგან: ვა თქუა
 ონ ჩუენმან ივ ქრისტემან: უგუეთუ
 25 იპოვს მტკიცე სარწმუნოებაჲ თქუენ
 თანა: არა თუ ესოდენ ჭქმნეთ. არამედ
 უფროდ ამისა: უწყოდე მსჯულთა:
 ჩუენ არა თუ ერთი სასწაული ვქმნეთ.
 არამედ ფრიადი ღუაწლი ვყოთ: და
 ვვბრძოდით კაცთა ურწმუნოთა: და ჩუენ
 30 არაოდეს განუტეოთ სარწმუნოებაჲ:
 ამისათჳს აღდგომასა მეუდრეთით მო-
 ველით:

IV. ვითარცა ესმს ესე კომისსა და

მეუდართა მისთა: და კრებულსა დიდ-
 35 ძალსა ფრიად: რომელნი თანა დახუდეს:

ли, что всякій человекъ есть образъ
 Бога, который, будучи непсѣд-
 димымъ, является единственнымъ
 создателемъ всего? Чего же вы
 меня приглашаете принести жертву
 богамъ, въ которыхъ нѣтъ души?
 Не подобаетъ пророку, чтобы онъ
 погубилъ даръ свой, ни мученику,
 но онъ должны защищать законъ
 свой предъ всѣми. Пророки и апо-
 столы научены отъ Бога, святые
 же мученики утверждены отъ нихъ;
 потому, что я грѣшникъ, Онъ не
 приостановитъ милости своей. Если
 ты не удовлетворишься словами
 мои, то узнай изъ дѣлъ моихъ, что
 мы — вѣрующіе во Христа; Онъ —
 упованіе наше, силою Его мы во-
 скрешаемъ мертвыхъ, очищаемъ про-
 каженныхъ, слѣпымъ отверзаемъ
 глаза, глухимъ даемъ слышать, кри-
 выхъ исправляемъ, бѣсовъ изгоняемъ
 изъ людей, согласно словамъ Господа
 нашего Иисуса Христа: «если найдется
 у васъ иѣра твердая, сдѣлаете не
 только это, но больше сего». Знай,
 судья, что мы не только чудо со-
 творимъ, но и подвиги большіе
 совершимъ; будемъ бороться съ
 неврными и никогда не отступимъ
 отъ вѣры, ибо ожидаемъ воскресе-
 нія мертвыхъ».

IV. Когда выслушала это
 Комсъ и воины его, а также
 громадное собраніе, случившесл

1 ვახს. A. გუბს B. 3 მხოლოდ არა და C. 4-5 მწვევთ C. 6 უოქს უდ C. 9 სჯულ AB.
 12 დაემტკიცნეს AB. 12-13 დაიჯერებეს დაიქმნეს AB. 13 ვა < A. 16-17 ქც. AB. ქრისტიანთა C.
 18-19 აღადგინებ. B. 21 ვითარცა დიდი A. 26 უფროდ ამისა უწყოდით ამისა A. 31-32 ქც. A.
 Συμπληρωστικὸν Βορνοζ.

3129ს ჭრქუეს აგათუანგულეს: შენ სთქუ | ვო-
 თარმედ აღდგენ მკუდართ: აწ ესერა
 ქალაქსა შისა მომკუდარ არს ჭაბუკი:
 ძმ ღუდავაცისა ქუერივისამა დღეს: აწ
 5 აღდგისი იგი წინაშე ჩუენისა და გერწმე-
 ნის ჩუენ ვითარმედ სიტყუასა შინა არს
 ჭკუშმარიტ: მამის მოიღეს ცხუდარი.
 რომელსა ზედა იდგა მკუდარი იგო:
 ხოლო წმიდამან აგათუანგულე ილოცა
 10 ქრისტეს შიმართ და აღდგინა მკუ-
 დარი იგი და მისცა ღუდასა თვისს: ვი-
 თარცა ისინა ვამხმან და მკუდართ: და
 ყოველთა მოქალაქეთა: ყოველთა ქრ-
 თობით დაუკურდა: და თუთ მკუდარსა
 15 მას: რომელი აცხოფსა. ჭრქუენა ღმერთი:
 და უკურდა ესე ყოველთა მთავართა:
 რომელი ძალი აქუნდა წმიდას მას: და
 მიერთოეს ხედიდეს მას. ვითარცა ან-
 გელოზისა ღმრთისისა:
 20 V. ვითარცა წარკდა თოღენ დღს:
 მოვიდა მეფს ქალაქად დამასკიდ: რა
 უოს დღესსწაჟღი ღმერთთა მისთამა:
 ზეჭრამსი და მერიხდამსი: და ათე-
 ნამსი: და ვითარცა წარკდა ხუთი დღს:
 25 შეკრბეს წინაშე მუფისა წმიდისა აგათუ-
 ა 91ს ანგულსათოჯს: და ჭრქუეს: თ ჩუენო
 შეფე არს აქა კაცი ქრისტუანს: და
 ჭრქანს აგათუანგულე: და რამ უკუე
 ვერქეთ მისათჯს არა უწეით: არს გაცად
 30 წოდებული: და საქმს მისი უხეძთასს
 კაცთა არს: და რომელი რამ ვთქეთათ
 მისათჯს სამართალ არს: სახელსდებს
 ღმერთთა თვისს: და ფრიადთა სსწაჟღთა
 იქმე წინაშე ჩუენ ყოველთა კაცთასა:

тамъ, сказали Агаоангелу: «ты-
 сказалъ, что воскресншь мерт-
 выхъ; вотъ сегодня въ городѣ
 умеръ юноша, сынъ вдовы, —
 воскреси его предъ нами и мы увѣ-
 руемъ, что слово твое истинно». Тогда принесл одръ, на кото-
 ромъ лежалъ покойникъ. Святой
 Агаоангелъ помолился Христу и,
 воскресивъ мертваго, отдалъ его
 матери. Увидѣвъ это, Комсъ,
 воины и всѣ граждане удивились
 вмѣстѣ, а умершій, котораго онъ
 оживилъ, уиѣровалъ въ Бога.
 Всѣ начальянки удивлялись этому
 и силѣ, которая была у свя-
 того; съ тѣхъ поръ на него
 смотрѣли, какъ на ангела
 Божья.

V. Спусти десять дней, въ го-
 родѣ Дамаскъ прибылъ царь, чтобы
 совершить праздникъ въ честь бо-
 говъ своихъ, — Зурры, Мерихды и
 Авшны. По прошествіи пяти дней
 собрались ради Агаоангела предъ
 царемъ и сказали ему: «господишь
 пашъ, царь! Здѣсь есть одинъ че-
 ловѣкъ, христіанинъ, по имени Ага-
 оангелъ; что сказать о немъ, не
 знаемъ: называется онъ человѣ-
 комъ, но дѣла его сверхчеловѣче-
 скія. Что скажемъ относительно
 него, вѣрно: онъ признаетъ Бога
 своего и творитъ предъ всѣми

4 სე AB. 10 ქს AB. 14 დაუკურდათ B. 15 აწუენს A. 20 თო C. დღე AB.
 21 მეფე AB. 22 მისთა AB. 23 ზეუენისა AB. მოქალაქისა C. მკუდარსა C. 25—26 ათენის. AB.
 დღე AB. 25—26 აღთან ელქმის AB. 27 ქნე A. ქრისტუანე B. 30 სქმე AB. ფხედავს
 A. უხეხეთ B.

იყო აქ ჭაბუკი. ძმ ქურთვისაჲ და
 მოკუდა: ხოლო მან ილოცა და აღ-
 დგინა წინაჲუ ჩუენსა: და მწუხარებაჲ
 მშობელის მისისაჲ. სინარულად გარ-
 5 დაქცია: და არა ესე ხოლო ოდეს ს-
 სწაული ქმნა: არამედ სხუანი მრავალნი:
 რომელნი განკურნნა მან. ბრძანი ხედ-
 ვიდეჲ. ერთაჲ ესოდჲ. უფერეობი ვი-
 დოდჲ. კეთროვანსი განწმიდნა. ეშმა-
 10 ჯუელნი განკურნნა: და არიან აქ
 რომელთა იხილეს და ესე წამებენ ამას
 სსწაულსა. რომელი ქმნა.

VI. ვითარცა ესმა ესე შეფეჲს დაჲ-
 კურდა ფრიად და ვითარცა წარკვდა ხუთი
 15 დღს: მაშინ შეიბოლა შეფეჲს კშმაჲი
 ვითარცა სამოსელი: ფრიად განძინდა
 და აღივსო გულისწერობითა და ბრძან-
 რა მოვიდეს წმიდაჲ იგი წინაჲუ და-
 დიჭს მისსა: მას ესმას იყო წმიდაჲ
 20 იგი ჭასაკითა ოც და ათისა წლისაჲ:
 რაჲს წარდგა წინაჲუ სკევროს შეფისა:
 ვითარცა იხილა. ჭრქუა: შენ ხარ აგათუ-
 ანტელე: რომელი ხარ შეუნიერ ჭას-
 კითა: და შენთჲს მარწყეს შე მთა-
 25 ვართა: უწყის ჭეშმარიტად სამართალ-
 მან დმერთთამან: არა თუ დეჲჭირად
 ვიხილე ჰირი შენი. შეუნიერებითა ჰი-
 A 22a რისა შენისაჲთა | ფრიად განვიხარე-
 ოდეს ვიხილე სახმ შენი: და აჲ კეთილ
 30 არს შენდა: დამორჩილებად ჩემდა რა
 განიხარო ჩემ წინაჲუ და სარკებელ არს
 შენდა: შემძლებელ ხარ ჰატრივისცემად
 თავსა შენსა და სხუათაცა უკუეთუ ის-
 მინო: და ჭეო სებაჲ ჩემი. სამართალმან
 35 დმერთისა ჩემისამან: უოვლითჲ კეთი-

нами много чудесь. Былъ здѣсь
 юноша, сынъ вдовы, и умеръ; онъ,
 помолвившись, воскресилъ его предъ
 нами и скорби родительницы его
 преложи въ радость. Не одно
 только это чудо сотворилъ онъ, но
 много и другихъ: исцѣленные слѣ-
 слѣпые видѣтъ, глухіе слышатъ,
 безногіе ходятъ; прокаженныхъ очи-
 стилъ, бѣсповатыхъ исцѣлилъ. Здѣсь
 есть такіе, которые видѣли и под-
 тверждаютъ совершенное имъ чудо.

VI. Услышавъ это, царь очень
 удивился; послѣ пяти дней онъ
 облекся въ діавола, какъ въ одежду,
 спально разсвирипѣлъ и, испованив-
 шись глѣва, приказалъ, чтобы
 святой тотъ явился предъ его
 престоломъ; въ то время святому
 было тридцать лѣтъ. Когда онъ
 предсталъ царю Северу, тотъ, уви-
 дѣвъ его, сказалъ ему: «ты ли
 Агаоангелъ, который такъ красивъ
 по внѣшности? О тебѣ мнѣ го-
 ворили пачалыники; знаетъ, во-
 истину, правда боговъ, что лицо
 твое мнѣ не показалось уродли-
 вымъ; напротивъ, когда я увидѣлъ
 образъ твой, очень обрадовался
 красотѣ лица твоего. Теперь лучше
 тебѣ подчиниться мнѣ, чтобы воз-
 веселиться предо мною; это вы-
 годишь тебѣ. Если ты послу-
 шаешься меня я исполню волю
 мою, ты въ состоянн будешь по-

1 ჰე AB. ქურთვისაჲ AB. 2 დღოცა A. 4 მახსა AB. 4—5 გარდაქცია A. 10 კარ-
 კურსა A. 17 დავისო უკულო წერობითა A. 18—19 დღოცსა < B. 20 წესსა AB. 21—22 დემონ-
 ასილად < A. 28 შენისათა AB. 29 სხე AB. 32 ცაქსა A.

ლითა განსძღე ტაბლისა ჩემისა-გან-
 აწ უსორე ღმერთთა და ისმისე ჩემი:
 და განსიყაფ ორად ცნობაჲ შენი: და
 რომელი შენი კერძი არს: მას სე გა-
 5 სუტეობ: არამედ იპყარ ღმერთიცა შენი
 შენდა: და აღილე ერმიონიცა: და იყ-
 სენ შენდა ორნი ღმერთნი: მიუგო-
 :გათუანგელე და ჭრქვა: უ შეიგო-
 გულარძილი სიტყუაჲ მარქე მე: ვი-
 10 თარ განუტეო ცნობაჲ ჩემი: ვითარ
 გნებავს გარდაქცევამ ჩემი: აწ ვი-
 თარ უჩუი ვიცვალე გულისსიტყუაჲ
 ჩემი: და სამართალი არა დავიტყე:
 და ვითარ ეტე შენ იტყუ: რა დაუ-
 16 ტევეო ცნობაჲ ჩემი და გნებავს: და
 ორსა გონებასა მიბრძნებ შესლვად-
 ხლოდა მე არა შევიწყნარებ ამას:
 ვითარცა ვის სიტყვის ასოჲ ერთი
 და მის თასა ეღმინ უოგელთა ასოთა
 20 მისთა: უკუეთუ აწ წარვწყმიდო ნახე-
 ვარი ცნობისა ჩემისაჲ: დაბნელდეს |
 B 124a უოგელი გონებაჲ ჩემი: ვითარცა ვერ
 შესაძლებელ არს წყაროჲსა თუ-
 აღსა ერთსა აღმოდინებად ტუბილი
 25 და მწარს: ეგრესთვე არა შემი-
 გაგს მე: რა წარვწყმიდო ცნობაჲ
 A 92b ჩემი: და ორი | სიტყუაჲ არა გა-
 მოვიდეს ენისაგან ჩემისა: კერ-
 თხეულ არს ღმერთი ცნოველი: ვი-
 30 თარმედ ეშმაკთა შეგონებულთა არა
 ვმსახურებ: ესრესთ კურთხეულ არს
 ღმერთი:

читать и себя и другихъ. Клянусь
 правдою бога моего, ты насытись
 великими благами отъ стола моего.
 Принеси нынѣ жертву богамъ, по-
 слушайся меня и удѣли мнѣ по-
 ловину твоего разумныи. Ты не
 оставляй части твоей, держись Бога
 твоего, но прославляй и Ерміона, —
 пусть будетъ у тебя два бога!»
 Агаоангелъ отвѣтилъ ему и ска-
 залъ: «негодное слово ты мнѣ ска-
 залъ, царь! Какъ я могу отка-
 заться отъ ума, какъ ты хочешь
 передѣлать меня? Какъ я могу
 переменить убѣжденіе свое и не
 защитить правду? И какъ ты го-
 ворншь, чтобы я отказался отъ
 ума и разумныи, какъ ты при-
 казываешь мнѣ, чтобы я сдѣлался
 дволкомыслящимъ? Я этого не могу
 принять! Когда у кого болѣтъ одинъ
 членъ, съ нимъ страдаютъ и все
 другіе члены; если я нынѣ погублю
 половину моего ума, омрачится весь
 разумъ мой. Какъ изъ одного
 источника не можетъ протекать
 и сладкое и горькое, такъ не при-
 стало мнѣ погубить умъ мой, и
 два слова не сойдутъ съ языка
 моего. Благословенъ Богъ Живыи,
 что я не служу сквернымъ бѣ-
 самъ; и такъ, благословенъ Богъ!»

VII. და ვითარცა წმიდაჲს დასრულა
 სიტყუაჲ თჳსი: განრისხნა მეტბ სე-
 35 ვეროს: და ფიტხელი სიტანფველი უჩუენს

VII. Когда святой закончилъ
 рчи, свою, царь Северь разгнѣ-
 вался и показалъ ему лютую казнь:

4 პან AB. 6 ელიონი AB. უენენ AB. 11 ენკაგ A. ვარდევან AB. 16 უ-
 ჯვარქ+შესლვად A. შესლვად B. 29 წყაროს AB. 25 მწარე AB. ვერეთ AB. 27—28 კა...
 კარს A. 31 კარეო AB. 34 შეკვ AB. 35 ანუენ B.

მას: რ განადნო თისი და ზეთი: რა
 ამით წარწყმიდეს წმიდა იგი. და
 ჭრქუეს წმიდასა მოწამესა. რა უწინა-
 რსს გუემისა წარმოდგეს და უზო-
 5 რს: მამის ჭრქუეს ყოველთა: შესწირე
 ღმერთთა. რა შეკეწინეს მკენ: ვითარცა
 ყოველთა დამბადებულთა: და განთავი-
 სყოფადე გუემათავანს: მიუგო აგათე-
 სანგელე და ჭრქუა: არა თუ ღმერთისი
 10 თქუენნი დამბადებულნი არიან და არცა
 განმთავისყოფილებულნი. არამედ კმშენი
 დაბადებულნი და ცუცხლითა დაწვეარნი:
 და შეკენებულნი: მამის განრისხნა
 შეიჭმ და ჭრქუა მსახურთა თუსთა: და
 15 არავინ მითხროთ მე. ვინ ასწავა ამას
 ესევეთარი სიფრთხაღმ: ჭრქუეს მას
 მსახურთა მისთა: არავინ კაცთავანს
 ასწავა მკას: არამედ თნ ჩუენმან იჯ
 ქრისტემან ასწავა მკას მცნებაჲ კე-
 20 თილი: ჭრქუა შეიჭმან: ქრისტეჲ მე მ-
 რიამისი არს). ერთისა დედავანისა. და
 იოსებისი: რომელი იგი ჭურბითა მო-
 კლეს: მან მიჩუენეს მე ადგილი მისი.
 რა მოვიპარო გუამი მისი: ჭრქუეს
 25 შეკედართა მისთა: ოთხი სელუღმ არს
 გარემოს საფლავსა მისისა: ხალა იგი
 შეუდრეთით აღდგა: და ცად აღვიდა: და
 A 93a აწ ვითარ შემძლებელ ხარ: რა მოი-
 პარო: ჭრქუა შეიჭმან: მე ვეკედრო-
 30 კრმიონისა რ იმენს ჩემსა: და აღვი-
 დეს ცად და გარდამოიყვანოს იგი და
 მოსცეს კელთა ჩემთა: ჭრქუეს მს-
 ხურთა: დაუედენ შეიჭე: დაუედენ: არა
 არს ღმერთი. რომელი შემძლებელ
 35 არს მისხლებად მისისა: რამცა შეიპყრ

онъ растопилъ смолу и масло,
 чтобы погубить въ нихъ святого.
 Святому мученику сказалъ, чтобы
 онъ предсталъ прежде мученія и
 принесъ жертву. Всѣ говорили ему:
 «принеси жертву богамъ, чтобы
 они, какъ создатели всего, помогали
 тебѣ, и ты освободился бы отъ
 мученій». Агапангелъ отвѣтилъ и
 сказалъ: «боги ваши суть не со-
 здатели и освободители, а сѣсны
 сотворенные, огнемъ сожженные и
 оскверненные!» Тогда разгнѣвался
 царь и сказалъ слугамъ своимъ:
 «никто изъ васъ не сказалъ мнѣ,
 кто его научилъ такой осмотри-
 тельности». Слуги его сказали ему:
 «никто изъ людей не научилъ его, но
 Господь нашъ Иисусъ Христосъ на-
 училъ его доброй заповѣди». Царь
 сказалъ: «Христосъ — сынъ Маріи,
 одной изъ женщинъ, в Юсифа, Его
 убили евреи; пусть онъ мнѣ пока-
 жетъ могилу Его, чтобы украсть
 тѣло Его!» Воины его сказали ему:
 «вокругъ Его могилы четыре стѣны,
 Онъ же воскресъ изъ мертвыхъ
 и восшелъ на небеса; какъ же
 ты теперь можешь украсть Его?»
 Царь сказалъ: «я попрошу Ер-
 міона, который слушаетъ меня;
 онъ взойдетъ на небо, низведетъ
 Его оттуда и отдастъ въ руки мои!»
 Слуги сказали: «успокойся, царь,
 успокойся! Нѣтъ бога, который

3—4 უწინარეს AB. 5 შეიჭრე A. 6 შეკეწინეს A. 7 დაბადებულთა AB. 7—8 კმშენი-
 სყოფადე A. 14 შეკე AB. 15 ასწავა A. 16 სიფრთხაღმ AB. 20 ქე AB. 22—23 ვეკედრო A.
 25 სელუღე AB. 30 კრმიონისა AB.

იგი ვინმე: ო ყოველნი დაბადე-
ბულნი მის ქუეშე არიან: არამედ იგი
შეიპყრობს ყოველთაჲთა: ჭრქუა შე-
ფემან: რასა მეტყუთ მე სატყუასა
5 ტულსა: აწ ესერა ვევედრო მე დამე ყო-
ველ ერმიონს: და აღმოიყვანოს ცად: და
გარდამოიყვანოს იგი. რომელსა მე ვე-
ძიებ: და მომტეს კელთა ჩემთა: ჭრქუეს
მსახურთა: უწყოდე ესე: უ მყოფე: ო
10 ესევითარსა ამას ჭამბავსა საქმებ შეტრე
მოციქულისა და სუმიონ მოგვსაჲ აქუს:
რეჲ: მს სუმიონ მოგვ ცრძნებით აღ-
ფრინდა: ვსებ ჭაერთა: და ვითარცა
ილტვა შეტრე მოციქულმან. მუის გარ-
15 დამოვარდა სიმაღლისაგან ქუებ: და შე-
იშურსა და მოკუდა: არამედ ჩუენ გა-
სწავებთ უ მყოფე: ნუ შესვალ ამას და
ესევითარსა საქმესა ქრისტესსა მი-
მართ. ო არა გარდამოვარდე ქუებ: ო
20 ძალი მისი უხეშთაზს არს ყოველთა:
კაცთასა: და სიბრძნებ მისი დაადნობს
მთათა და შესძრწუნებს ქუეყანასა და
განდევს ქუათა ჭ მთაფურის მადნართა
და წარწყმედს სიკუდილითა კაცთა.
25 მოძულეთა მისთა: ჭრქუა შეფემან მს-
A 93b ხურთა: სამართალმან ყოველთა დმურთ-
თამან. რომელთა ვეხდავ. და ერმიონს.
ვითარმედ გრძნებჲა გალიდეველთაჲ
დამკვდრებულ არს გუელთა თქუენთა და
30 მის გამო მოიღებთ ო განმარადელთ
სიტუჲაჲ: ჭრქუეს მსახურთა: ჩუენ რო-
მელი შეუძლეთ. ვითართ შენ მეფეთ.
და აწ კელმწიებჲაჲ გაქუს ვითარცა
ცნებავს უაგ:

могъ бы приблизиться къ Нему,
чтобы поймать Его; ибо всѣ со-
творенные находятся подъ Нимъ.
и Огъ держитъ все». Царь ска-
зала: «что вы мнѣ говорите дур-
ное слово? Вотъ я каждую ночь
буду просить Ерміона, и огъ воз-
ведетъ меня на небо, и шведетъ.
Того, Котораго я ищу, и отдастъ
въ руки мои!» Слуги сказали: «знай,
царь, что все это похоже на дѣло
апостола Петра и Симона вохва.
Когда Симонъ вохвъ посредствомъ
вохвованій поднялся на воздухъ,
апостоль Петръ помолился и тогъ
сразу же низринулся съ высоты,
разбился и умеръ. Но вотъ что
мы скажемъ тебѣ, царь: ты не
затѣвай этого и подобнаго дѣла
противъ Христа, чтобы не низри-
нуться и тебѣ, ибо сила Его пре-
восходитъ «силу» всѣхъ людей и:
мудрость Его расплавляетъ горы,
колеблетъ землю, разрушаетъ камни,
срываетъ лѣса и разитъ смертью
ненавидящихъ Его». Царь сказа
слугамъ: «клянусь правдою всѣхъ
боговъ, которыхъ я вижу, и Ер-
міона, что въ сердцѣ вашемъ уко-
ренилось колдовство галилелитъ, и по-
тому вы начинаете такъ умножать
слова!» Слуги сказали: «мы, какъ
могли, сказали тебѣ, ты же въ
правѣ поступить такъ, какъ хочешь!»

4 სიტყვის AB. 10 ამავს AB. სქმე AB.
15 სიმონ ლატე A. 17 შეფე A. 18 სწეს A.
24 წარწყმედს B. კაცთა AB. 26—27 ბრძნითა A.
ქუა B. 11 შავვის AB. 12—13 იღვრინდა A. უე B.
20 უხეშთაჲს A. უხეშთაჲს B. 21 სიბრძნე AB.
26 კალიდეველთა. 31—32 ბრძნე A. 34 გრძნებუა

VIII. მაშინ ბრძანა სვეეროს მეფე-
 მან მთავართა თვისთა თანა: რა მი-
 უბღონ ლომთა წმიდაჲ იგი: და მუნ-
 B 124b ქუესვე მოიყვანეს ატირმეტნი ლომნი:
 6 და ვითარცა მოვიდეს თიატროსისა მას.
 რომელი არს სახილველი. რა მიუტევეს
 წმიდასა: მოწამესა: და მოვიდა მეფის
 სვეეროს კრეიუსსა თანა დიდძალსა:
 და წმიდაჲ იგი მათ თანა მოიყვანეს.
 10 და ვითარცა მოიყვანეს. მოიწია კრე-
 ბული იგი თიატროსისა მას: მოიწოდა
 მეფემან. რომელი იგი სრდიდა ლომთა:
 უბრძანა მას: განაძენენ ლომნი აჲ. და
 რა შექვამონ მღებანტ ეგე: ქრქუა მე-
 16 ლომებან ჰირველად მიუგდეთ ეგე და
 ესრეთ განვაძენენ იგინი: ქვამა ვა-
 ფრქვო. შედაღსა: შედა. რა განაძენენ
 მწარედ. მაშინ ბრძანა მეფემან. რა აღი-
 ღონ და მიუბღონ წმიდაჲ იგი ლომთა:
 20 და განბაროს მსწრაფლ: და ვითარცა
 მიუტევეს ექუსნი ლომნი წმიდასა მო-
 წამესა. და ვითარცა მიეახლენ მეტნი
 იგი. შეუგრდეს ქუესე და ლომნიდეს
 იერეთა მისთა: და ვითარცა იხილა მე-
 25 ფემან ვითარმედ არა ანეს. მეტთა მათ.
 ბრძანა: რა მიუტევსენ სხუანი ექუს-
 ნიცა: და ვითარცა მიუტევსენ: სხუა-
 თაცა თაყუანი სტეს: ვითარცა ჰირველთა
 მათ: და ვითარცა ჰირველნი იგი დაამ-
 30 დოვნა ღმერთმან: მანვე შემდგომნი
 დაამუდნა: მაშინ მეფემან და ყოველ-
 მან კრებულმან კმა ევსი დაღადებით
 ღმერთისა მიმართ და თქუეს: ერთ არს
 ღმერთი ქრისტიანთა. და არა არს სხუა.
 35 ღმერთი მისისა გარეშე: რომელი იქმნ

VIII. Тогда царь Северъ вмѣстѣ
 съ начальниками своими приказалъ
 бросить святаго того лвамъ; тот-
 часъ же привели двѣнадцать лвовъ.
 Когда пришелъ въ театръ, то есть,
 на зрѣлище, чтобы напустить ихъ
 на святаго, туда же прибылъ царь
 Северъ вмѣстѣ съ большимъ со-
 браніемъ, съ нимъ привели и свя-
 того того. Когда собраніе при-
 было въ театръ, царь позвалъ
 того, кто кормилъ лвовъ, и при-
 казалъ сейчасъ же привести ихъ
 въ ярость, чтобы они пожрали
 лежащаго того. Надсмотрщикъ надъ
 лвами сказалъ: «прежде вы под-
 бросьте его, а я непрерывно буду
 сыпать пескомъ и такимъ образомъ
 приведу ихъ въ ярость». Тогда
 царь повелѣлъ взять и бросить
 святаго лвамъ, чтобы они неме-
 дленно растерзали его. Когда на
 святаго выпустили шесть лвовъ,
 звѣри приблизились къ нему, при-
 нали къ нему и стали лызать
 ноги его. Когда царь увидѣлъ,
 что звѣри не причинили ему вреда,
 приказалъ выпустить и остальныхъ
 шесть; когда выпустили ихъ, и
 тѣ поклонились ему, какъ первые.
 Богъ, укротившій первыхъ, усми-
 рилъ и послѣднихъ. Тогда царь и
 все собраніе возгласили къ Богу
 и сказали: «едить Богъ христіанъ
 и нѣтъ кромѣ Него другого Бога,

3 ლომთა V. 3-4 მეფისა AB. მოიყვანეს A. 7 მეფე AB. 10 მოიყვანეს < A.
 14 მღებანტ AB. 14-15 მეტემან A. 16 ესრეთ AB. განვაძენენ. 26 ნება AB. 27 და < B.
 28 ვითარცა < B. 29 იგი < A. 29-30 დაამდგომნა A. 31 დაამუდნა A. 32 დაღადებით აღადგოთ A.

ესევეთარსა სსწყაულსა: მამინ ჰრწმენა
 ღმერთი მამათა და დეათა და ერმათ
 რიგხვთ: ათს სუთასთა კაცთა: ხოლო
 მკიეკს დაუკვრდა: და თქუა: დიდ ხარ
 5 ეს რ: რომელი მდალთა მისა დამკვ-
 დრებულ ხარ: და ვერვის შემძლებულ
 არს სხუად დაყოფად პირთა ღმერთსა:
 გარნა შენ მხოლო ღმერთი დიდებული:

IX. მამინ ბრძანა მეფემან სვეეროზ:

10 რა წარვიდეს ყოველი იგი თუთოეული
 თვისთა ადგილთა: და უპურს კელი წმი-
 დასა მოწამეს და წარიყვანა მის თანს:
 რ დაუკვრდა მას დიდებულემა ღმრთი-
 სა: და ვითარცა შევიდა პალატად
 15 თვისა: უთხრა ესე: ნასარას დფლსა:
 ცოლსა თვისსა: დიდებული იგი სსწყაული
 ღმრთისა: და გამოცხადებამ ძალისა
 ქრისტესისა: და მოთმინებამ მართ-
 ლისა მის: და შეერღობამ მკეტთა:
 20 ვითარცა ესმა ესე დფლსა: დაუკვრდა
 ძალი იგი ქრისტესი და ჰრქუა: ე მეფე.
 ნე განრისხებეი სწრაფით ქრისტესს
 A 94b მოუყარქით: ერთისა სსწყაულისა ხოლო
 კმა ყოფად: არამედ ჭეშმარიტებამ
 25 იყვნ და არა სახელისადებამ რდენ: სუ
 ისწრაფი თხოვად სსწყაულსა: კმა არს
 ერთი ხოლო: არამედ საქმშ სამარ-
 თალი. უკეთუ არს სახელო მოილე:
 მოილე ჭეშმარიტებამ სულისა საღმი-
 30 ნებელი: რა მიემთხვა უმეტესსა სს-
 წყაულსა. იკითხე და დაიკურე: რ რომ-
 მელმან აღრასხნა პირსა ღმერთსა.
 მიერ ნეტარებამ პირლებად და დღა-
 დებად ღმრთისა მამართ: და მონასსა:
 35 მას ქრისტესსა კეთილად შეუფრდა:

который творилъ бы такія чудеса!»
 Тогда унировали въ Бога муж-
 чины, женщины и дѣти числомъ
 1500 человекъ. Царь же, удивив-
 шись, сказалъ: «великъ Ты, Боже,
 въ вышнихъ живый, и никто не
 въ состоянни заградить уста лъвамъ,
 кромѣ Тебѣ одного, Бога славнаго!»

IX. Тогда царь Северъ прика-
 залъ, чтобы всѣ разошлись по
 своимъ мѣстамъ, а самъ взялъ за
 руку святаго и забралъ его съ
 собою, дивясь величію Бога. Когда
 вошелъ въ палату свою, онъ раз-
 сказалъ царницѣ Пасарѣ, женѣ
 своей, о великомъ чудѣ Божіемъ,
 объ явленіи славы Христа, тер-
 пѣннн праведника и о покорности
 звѣрей. Выслушавъ это, царица
 удивилась силѣ Христовой и сказала:
 «о, царь! Не гнѣвайся послѣднню
 на христіолюбцевъ, что они доволь-
 ствуются только однимъ чудомъ;
 пусть будетъ истина, а не паме-
 нованіе только. Не спѣши просить
 чуда, достаточно и одного; но возъ-
 мись за правое дѣло, если оно
 таково, воспримъ истину, радую-
 щую душу, чтобы удостоиться тебѣ
 еще большаго чуда. Разспроси и
 согласиись дать тому, кто заградилъ
 уста лъвамъ, счастье открыть уста
 и взывать ко Господу; припади
 любезно къ рабу Христову, чтобы
 онъ помолился за тебя и ты сдѣ-

1 რქმენა A. 3 სეუასის A. 7 სეუა < A. 18 ქსის AB. 19 შევიდა ΔB. 21 ქს AB.
 22 ქს AB. 26 მოიკვრდა] მოსწრაფ AB. 27 არამედ] ვითარცა A. სქუა AB. 28 მოილე < A.
 30 უმეტესს AB. 33 პირსა ღმერთსა AB. 35 ქს AB. შეუფრდა A. შეუფრდა B.

რ: ლოცვა ყოხ შესთავს: და იქმნა მონს სულისა წმიდისა: და იყო სწრაფად შენი ბრწყინვალედ სიმართლითა: ჭრქუა მეფემან: ვინაჲ არს სიბრძნის სიტყვას 5 ამის: ანუ სადა ჭრქუა ესე ნიჭი: და უკვრდა მეფესა: ჭრქუა მას დღემან; ესე სისწავლი დავსაბამოდას ღმრთისაჲ არს: და არა თუ ყოველთა ქენისა მეფეთა თვთოეულად მიტეულ არს სიბრძნის: 10 არამედ რომელთამე უკუნრთათა მისტემს სიბრძნეს გონიერებად: ჭრქუა მეფემან: ყოველი ტეშმარიტი სოქუ:

X. მაშინ ჭრქუა ავათუანგელე: რაჲ არს რომელი განაშორებს სიბოროტესა 15 კაცისაგან: და რაჲ არს რომელი დაბტკიცებს წადიერებას კეთილად: მიუგო მეფემან და ჭრქუა წმიდას მოწა- B 125a შესა: | კ: კაცო სავმრთოო. ზებუნებაჲ ყოველის კაცისაჲ იქმს სსწავულსა: აწ 20 განადე სავანსური ჰირისა შესისაჲ: და A 96a აღგვაჰსენ ჩუენ სსწავულითა ღმროისა შესისაჲთა: მიუგო ავათუანგელე და ჭრქუა: სსუნიჟე ჰირისა ჩემისა ქრისტეს არს. და რომელიცა გინებს ითხოვე: 25 ჭრქუა მეფემან: მე რომელი მინებს. სსწავული ესე არს. და შენ შემდეგელ ხარ სიტყუად და საქმედ: ჭრქუა ავათუანგელე: სიტყუად თვნიერ საქმისა მეუდარ არს: და საქმეს უსიტყუელად შე- 30 მძღებელ არს: ჭრქუა მეფემან: იუო გინმე სწ და ჩამოიჭრა ქუს: აწ უკუეთუ შემძღებელ ხარ აღდგინებად: ჭრქუა ავათუანგელე: რომელი ღმრთისა მიერ არს ყოველსა შემძღებელ არს: 35 ჭრქუა მეფემან: აღდგინებაჲ ახადმომ-

ялся бы рабомъ Духа Святого и чтобы жизнь твоа просила правдою!» Царь сказалъ: «откуда мудрость слова сего илѣ гдѣ ты обрѣла такую способность?» И дивился царь. Царница сказала: «это — чудо безначальнаго Бога; не каждому изъ живущихъ на землѣ дается мудрость, хотя Онъ иногда даетъ познать ее и нѣкоторымъ неразумнымъ». Царь сказалъ: «все истинно сказала ты!»

X. Тогда Агаѳангелъ сказалъ: «что удалеть злобу отъ человѣка и что утверждаетъ желаніе въ добръ?» Царь отвѣтилъ святому мученику и сказалъ: «о, мужъ божественный! Сверхъестественное начало каждаго человѣка творитъ чудо; открой мнѣ сокровище устъ твоихъ и исполни насъ чудомъ Бога твоего!» Агаѳангелъ отвѣтилъ и сказалъ: «сокровище устъ моихъ — Христосъ, ты попроси, чего хочешь!» Царь сказалъ: «то, что я хочу, это — чудо; ты въ состояніи сказать и сдѣлать!» Агаѳангелъ сказалъ: «слово безъ дѣлъ мертво, дѣло же безъ словъ возможно». Царь сказалъ: «никто, находившійся на высотѣ, упалъ внизъ; можешь ли ты мнѣ воскресить его?» Агаѳангелъ сказалъ: «кто отъ Бога, для него все возможно!» Царь сказалъ: «воскресить только что умер-

4 კ-ს აბ. სიბრძნე აბ. 7 დ-ს აბ. 9 თითოეულად ა. სიბრძნე აბ.
 11 ყალბად დ ა. 12 სიტყუა ბ. 18 ხაშტოო ბ. 19 კაცისა აბ. 20 შესისა აბ. 22 შესისა აბ.
 23 ქე აბ. 25—26 სსწავული < ბ. 29 სიტყუა აბ. 31 ზე ბ. ქუა ბ.

ედრისაჲ არს სკკრველ არს. რ სუღი
 არსლა გუამს შინა: და ქაერისაგან გინა
 თუ სიფიცხისაგან სლამობის სუღი
 შეუმოკლდების კაცს: და უტუუ იქმნი-
 5 იის: და ვითარცა მკუდარი. ესულა
 ძენ მრავალ უამ: და მერმე მოიქცის
 და იქმნის მრთელ: არამედ ესე არს სს-
 კკრველ უკუეთუ ვინმე უსულაჲ აღ-
 დგინოს. მამინ უოველმან დაბადებულ-
 10 მან ირქუმუნოს მისი სკქმწ: აწ აქა
 უჩინარტს ოცის წლის დაეცა გო-
 დოლი ქალქის ჩუენს და დაიწერა ქუეშე
 ოც და ცხრა სუღი: და მოკლნა მამანი
 და დედანი და ყრმანი: და მოკუდექს. და
 15 ქუაჲ გოდლისაჲ წარიღეს სხეთა სს-
 შწნებულად: და აწ შენ მოვედ მას
 აღდიღსა და ილოცუ მისა მიმარო. რო-
 მელმან უოველი სიიღუმლოჲ შენი იცის
 და შიიწი დმერთი შენი. რომელი ბლა-
 20 დგინებს მკუდართა: რა შეუძლო და
 აღადგინს იგინი. რომელინი დაეპერეს:
 A 95b და აღმართო გოდლო იგი: ვითარცა
 ბირველ იყო: მამინ გასვიშორო ურ-
 წმუნობაჲ ჩემი და ვიქმნი მორწმუნე
 25 დმრთისა შენისა ცხოველის ჭეშმარი-
 ტად: მიუგო მოწამემან და ჭრქუა: შე-
 მძღებელ არს დმერთი ჩემი აღმართუ-
 ბად გოდლისა: და აღდგინებდ მკუ-
 დართა: და აწ მე ვხადო სსხელსა
 30 დმრთისა ჩემასასა: ჭრქუა მეფემან:
 უკუეთუ ჭეო ესე და ვინილო თუადითა
 ჩემითა: სახეგარი უოველისა შეიგობისა
 ჩემისაჲ მიტკუ შენ: და უხეშთაწს
 მოაფართა ჩემთა გუო შენ და ფრიად

шаго не удивительно, ибо душа
 еще пребываетъ въ тѣлѣ, только
 отъ воздуха или нестерпимости боли
 она спирается въ челоѣкъ, кото-
 рый дѣлается безсловеснымъ и ле-
 житъ продолжительное время без-
 душнымъ, подобно мертвену, но
 потомъ пррходитъ въ себя и выздо-
 равливаетъ. Но что удивительно,
 это — если кто воскреситъ бездуш-
 наго; вслкій изъ сотворенныхъ по-
 вѣрять бы его дѣлу! Мѣтъ двадцать
 тому назадъ въ городѣ нашемъ обру-
 шилась башня; она похоронила подъ
 собою двадцать девять душъ, муж-
 чинъ, женщинъ и дѣтей, которые
 умерли; камни отъ башни разобраны
 были друими на постройку. Подъ тѣ-
 на то мѣсто, помолись тому, Кто въ-
 даетъ всѣ твои тайны, призови въ
 помощь Бога твоего, воскрешаю-
 щаго мертвыхъ, чтобы ты смогъ
 воскресить задавленныхъ и воздвиг-
 нуть башню ту такъ, какъ она стояла
 раньше. Тогда я удало отъ себя не-
 вѣрие мое и сдѣлаюсь истинновѣрую-
 щимъ въ Бога твоего живого». Му-
 ченикъ отвѣтилъ и сказалъ: «Богъ мой
 можетъ воздвигнуть башню и воскре-
 ситъ мертвыхъ; я теперь же призову
 имя Бога моего!» Царь сказалъ: «если
 ты это сдѣлаешь и увижу собствен-
 ными глазами, и отдамъ тебѣ поло-
 вину царства моего, поставлю тебя

3 სკსხსიან ა. 5 და < B. 6 პინი ა. 10 სქქე AB. 11 უწინარებ AB. 15 ქუეშე] + ო ა. 16 ხაქველად B. სსკკრველ ა. და < A. 18 სიიღუმლო A11. 20 და < A. 38 სკსხს AB. უჩინარებ ა.

გადადლო შენ: და მოგცე შენ ერნი მრავალნი: და ახსნაურ გეო შენ ეოველთა ერთა ზედა და შეტკიპინებოდიან შენ ერნი მრავალნი და სკეკლმწიფოსსა
 5 ჩემსა: ვრქუა ესრტთ: ვითარმედ ეოველნი რომელნი ხართ სამუეფოსა ჩემსა ქუეშე: ას ოთხმოც და ხუთი სუფარი: რომელნი დაიცვენ მცნებათა ჩემთა ვრქუა ესრტთ: ვითარმედ ესე არს
 10 წყული და მოციქული და წმიდაჲ და მართალი მოწამს: ჳრქუა აგათუანგელეჲ მეუე. ჩუ შეორგულდები შენ ამისათვის: ღმერთმან ჩემმან აღადგინეს იგინი:
 15 XI. მაშინ განიხარა სვეეროჲ მეუემან საქმისა ამისათვის და ხილვისა ახლისა: რომელი გამოცხადებდა იუო: მაშინ წარვლინნა მეუემან კაცნი ეოველსა საბრძანებელსა მისსა (გომობად) ესრტთ:
 20 ღმერთის მიერ გამოჩენული ვატი გამოიხნდა და მრავალთა სსწყულთა იქმს: რ ინება რა ვცნათ ჩუენ რომელსა უზერიეს ცაჲ და ქუეყანაჲ. სემწყსომასათვისსათვის აღაშენა ბაკი რა შეერობნის
 25 ნის ცხოვარნი თვისნი შირმეტიეეილნი ღმერთმან რომელმან შექმნა ცაჲ და დაამტკიცა ქუეყანაჲ და ეოველთა ზედა კელმწიფუე არს იგი: აწ გაუწყებთქუენ კეთილად იწყებს შეცნიერებითა
 30 თვისისა ღმრთეებისაჲთა: ქრისტემან გამოაჩინა აგათუანგელს: და ჳა ესერა გუახარებს ჩუენ აღმართებისა გოდლისასა რომელი დაეცა უწინარტს ოცნისა წლისა. და აღდგომასა შეუდართასა რომ-

превѣнше начальниковъ моихъ и прославио тебя очень; отдамъ тебѣ много войска и дамъ тебѣ власть надъ всѣми народами и приобретешь ты много людей. А я скажу государству моему такъ: «всѣ, пребывающіе подъ владычествомъ моимъ, сто восемьдесятъ пять престоловъ, соблюдающихъ повелѣнны мои,— всѣмъ имъ скажу я,— вотъ этотъ есть пророкъ, апостолъ, свѣтой и праведный мученикъ» Агаѳангелъ сказалъ: «о, царь! не сомнѣвайся ты въ этомъ, Богъ мой воскреситъ ихъ!»

XI. Царь Северъ обрадовался этому дѣлу и новому зрѣлищу, которое имѣло открыться. Тогда царь разослалъ людей по всей державѣ своей возглаголатъ такъ: «показался Богомъ избранный человекъ, который творитъ много чудесъ, ибо онъ хочетъ, чтобы мы познали Того, Кто держитъ небо и землю. Богъ, создавшій небо, утвердившій землю я владычествующій надъ всѣми, построитъ для стада своего овчарню, чтобы собрать въ ней словесныхъ овецъ своихъ. Нынѣ возглаголю вамъ, что познаниемъ Божества своего онъ пачинаетъ хорошо; Христосъ явилъ Агаѳангела, который благовѣствуетъ вамъ о возстановленіи баши, упавшей лѣтъ двадцать тому назадъ,

2—4 და მსაურ გეო... ჳაყულნი და < B. 5 ესრეთ AB. 9 ესრეთ AB. 11 მაწმე AB.
 10 ესრეთ AB. 25 სწყულთა AB. 24 აღმენსა AB. აღმენსა C. 26 რა შეერობნებს < AB. 27 და
 მეუემან < AB. 29 შეუდართათა A. 30 ღმრთეებისთა A. ღმრთეებისთა. 31 ღმრთეებისთა AB. 33 უწინარტს AB.

В 125b მელნი მას შინა მოწყუქდილ არიან
 ყოფლითურთ: აწ ყოველთა რომელთა:
 გასმეს სიტყუაჲ ესე წარმოვედით და-
 მასკედ: რა იხილოთ დიდებული ესე
 5 სასწაული. და რომელთა არა იხმინონ.
 წარესწყმიდო იგინი ბოროტად: ხოლო
 რომელი მოვიდეს. იხილოს საკურველი:
 და იცნას ღმერთი დამბადებული თვისი:
 მამის წარავლისა მკადარნი ვითარ: თას
 10 ორასი კაცი: და წარსცა წიგნები და
 წარვიდეს ყოველთა ქალაქთა და სოფ-
 ლებთა: რომელი იყო საკლდეშვიოსა
 ქუქსე სევეროს მეფისასა: რა წარუკი-
 თხედეს წიგნებსა მას ყოველსა ერსა.
 15 მამის მოვიდოდეს ყოველნი ქალაქსა
 დამასკესა: და გამოხდა ქდაგი: თუ რა-
 ემს გასმეს ბრძანებაჲ მეფისაჲ. ყო-
 ველნი მოვედით ერთობით რა იხი-
 ლოთ სასწაული: მამის მოვიდა კრე-
 20 ბული დიდძალი ვითარცა სიმრავლს
 მკალთაჲ იერიად: და დაფარა პირი
 ქუქსისაჲ: ვითარცა იხილა მეფემან
 სიმრავლს იგი ერისაჲ დიდძალი. ბრძანა
 რა განსეონ ათასეულიად: და აღრაცხონ:
 25 და შაკეს ათასეული ვითარ თ ასი ათასი:
 და ოც და ათორშეტი ათასი:
 A 96b XII. მამის ვითარცა | ცნა რიცხვ
 ერისაჲ: ჳრქეს მეფემან ატათეანსკელს:
 უგუეთუ ცნებაჲს შუნ რა სიმრავლს
 30 ესე ერისაჲ შეიძინო შევიდად შეხდა
 რა იყინეს საშობად სარწმუნოებისა
 შენისა. ლოცუ აწ ღმრთისა შენისა მი-
 მართ და იქმნას სასწაული: მამის აღ-
 დგა წმიდაჲ იგი და განმარტისა კელნი

и о воскресении мертвыхъ, кото-
 рые погибли подъ нею. Всѣ, кому
 доведется слышать слово сіе, от-
 правляйтесь въ Дамаскъ, чтобы
 узрѣть славное сіе чудо; кто не
 послушается, погублю ямою смертию,
 а кто придетъ, увидитъ оны дивное
 и познаетъ Бога, создателя своего!»
 Тогда оны отпривилъ воиновъ въ
 количествѣ 1200 человекъ и съ-
 ния письма; они направилъсь по
 всѣмъ городамъ и деревнямъ, ко-
 торыя были подъ властью царя
 Севера, чтобы прочитатъ письма
 эти всему народу. Тогда направилъсь
 всѣ въ городъ Дамаскъ, при-
 чемъ глашатаи возглаголюхъ: «когда
 услышите повелѣніе царя, при-
 ступите всѣ сразу, чтобы узрѣть
 чудо». Тогда прибыло громадное,
 какъ саранча, множество и по-
 крылось лицо всей земли. Уви-
 дѣвъ множество народа, царь
 приказалъ разбить на тысячу и
 исчислитъ, причемъ оказалось
 932000 душъ.

XII. Разузнать о числѣ народа,
 царь сказалъ Агаангелу: «если ты
 желаешь обратитъ такое множество
 народа въ дѣтей своихъ, дабы они
 были порожденіемъ вѣры твоей,
 помолись Богу твоему, чтобы со-
 вершилось чудо». Тогда всталъ свя-
 той, поднялъ вверхъ руки свои,

1 მის შინა მოწყუქდილ | მამ მოწყუქდილ A.
 21 მელოთ AB. 22 ქრისთ AB.
 25 მოკედ B. 27 ცნა A. 28 ერისა AB.
 29 ცნა უგუეთუ A. 31 საშობად | ათასად, A.

7 მოვიდა A. 17 მექის AB. 20 სი-
 23 ხმრავლუ AB. ერის AB. 24 აღრაცხონ A.
 29 ხმრავლუ AB. 30 ესე < B. ერის AB.

თხსნი ზეცად ეოველთა და მზადებელისა
 მიმართ ჭეშმარიტისა ღმრთისა და თქუა:
 ღმერთო ცისა და ქუეყანისათა. ყავ სსწყა-
 ული რა იხილოს ეოველმან კორციელ-
 5 მან ღმრთეებამ შენი. რა შენ ხარ
 ღმერთი მხოლოდ. და ვითარცა აღ-
 სრულად ღოცვამ თხსი შეიძრა მთამ იგი
 და შეპარყუნდა ეოველი პირი ქუეყანისამ:
 ვიდრეუდის ეოველი იგი კრი დაეცა პირ-
 10 დაქცევით ქუეყანასა: მაშინ აღემართა გო-
 დოლი იგი ვითარცა პირველი იყო: და გან-
 ცოცხლდეს და აღდგეს ეოველნი იგი მკუ-
 დარნი. რომელნი დაეშურეს პირველად
 გოდოლსა: ღოცვითა წმიდისა მოწამო-
 16 სადთა: ვითარცა იგი იყვნეს პირველ:
 ვითარცა იგი იყო დღეთა სენექერიმე მე-
 ფისა ზმ. რაჟამს იგი მეოხ იქმნა და
 19,35 მოიფინა ანგელოზნი და მოსრდა ასოთ-
 ხმოცი და ხეთი ათასი კაცი წამის შინა
 20 ერთსა: ეგრესთვე აქა მოიფინა: აკათე-
 ანგელსს სიკეთისათჳს ცხრა ასოც და
 ათარმეტი ათასი სული შეეძინა ქრის-
 ტუსა. რა გაბრიელ მთავარანგელოზმან
 განაპო ქუეყანამ და გამოადინნა წყალნი.
 25 მდინარს დიდი ფორად. შორის ერსა მას
 რა ხათელ იღონ ეოველთა: მაშინ ეო-
 ველნი ერთობით აღიფსეს შიშითა და
 აღიდებდეს ღმერთსა: ხოლო ნეტარმან
 A 97a აკათესანგელე გულისხმავო ვითარმედ
 30 სსწყაულად გამოეცა წყალი იგი. რა ღირს
 იქმნეს წყლითა მით ერთი იგი წმიდასა
 ხათლისადებასა: და ეოველთა გულისხმა
 უფეს ესე.

XIII. მაშინ მოიწია ზეცით კმაჲ.

35 აკათესანგელე. მონათ ხემო. უჴყარ გელი

къ Создателю вслческихъ, — Богу
 истинному, и сказалъ: «Боже неба
 и земли, сотвори чудо, чтобы узрѣли
 всѣ плотскія существа Божество
 твое; ибо Ты одинъ Богъ!» Когда
 онъ окончилъ молитву свою, поко-
 лебалась гора та и встрепенулось
 все лицо земли, такъ что все со-
 браніе упало лицомъ на землю.
 Тогда по молитвамъ святаго му-
 ченика поднялась башня, какъ и
 раньше, и ожилъ всѣ мертвые,
 которые задавлены были ею,
 и возстали такими, какими они
 были раньше. Какъ было по-
 дни Синахприма царя, когда по-
 сланъ былъ, благодаря молитвъ,
 ангель, поразившій 185000 че-
 ловѣкъ въ одну мгновеніе, такъ
 же посланъ былъ онъ и здѣсь.
 Изъ-за добродѣтелей Агаѳангела
 Христу прибавилось 932000 душъ,
 ибо архангелъ Гавриилъ раз-
 сѣкъ землю и источилъ среди
 народа того воды, весьма боль-
 шую рѣку, чтобы крестились
 всѣ. Тогда всѣ исполнились страха
 Божіа и славилъ Бога. Бла-
 женный Агаѳангелъ уразумѣлъ,
 что воды потекли чудесно, чтобы
 народъ удостоился святаго креще-
 нія въ нихъ; это поняли и всѣ
 другіе.

XIII. Тогда съ неба послышася
 голосъ: «Агаѳангелъ, рабъ мой!»

4 აგლონი AB. 5 კონი A. დოკი B.
 16 სსწყაულად B. 17 ჴე B. 20 კრეკელ AB.
 AB. 27 აგონეს A. 29, 32 კა.

9 დეკთა A. 13 პარველ B. 14 შქ მათა A.
 21 აღთანგელოზის A. აღთანგელის B. 25 მდინარე

ერს მკაცრს: და ნათელ ეც მთი სსხელითა
 მამისაჲთა და ძისაჲთა და სულისა წმი-
 დისაჲთა. გარნს ხოლო მეფეს სუ ნა-
 თელ სცემ რ არა დაიმარხავს ბეჭედსა
 5 ნათლისღებისას: მაშინ იწყო ნათლის-
 ცემად ერსა მას. ვითარცა მოვიდა მეფე.
 რამცა ნათელ იღო: დააყენა მოწამემან:
 და ჭრქუა. დააყენა მე ღმერთმან და ვერ
 ეკების ყოფად: და არცა არს ღონს:
 10 ჭრქუა მეფემან: არა მე ვბრძანეა ამის
 ცხნა ას ოც და ათორმეტისა ათასისა
 კაცისა მოწოდებაჲ: რა იხილონ სს-
 სწაული: უეუეთუ რომელთა ესე მე მო-
 უწოდე არამე იყოს ნაწილი მწოდებუ-
 B 126a 15 ღისა | წოდებულთა თანა ერთისაჲცა.
 აწ უბრუნე მოწოდებულთა მეტი არს
 მათი მატეფი: ჭრქუა წმადმან აგათეუ-
 ანგელე: არა აღმოგიკითხავსა თქუენ:
 20 მრავალნი წოდებულ. ხოლო მცირედნი
 20 რსეულ: მაშინ დაიჯერა მეფემან და ნა-
 თელ სცა ყოველსა ერსა: მაშინ იქმნა
 მძვინვარება დიდი სამ წელს:

XIV. ხოლო წელსა მეოთხესა აღი-
 ძრა მეფე სვეეროს ქქანეთა ზედა და
 25 შეიბურა აგათეანგელს და ჭრქუა მას:
 შირველ შემგრობნიბე შენ მე: ხოლო აწ |
 A 97b უბრუნე ყოველთა კიდეთა ქქეუანისათა;
 რა ისწავონ ყოველთა ვითარმედ მეფე
 ვარ და შენ მე გადიდე: ხოლო წმიდამან
 30 მოწამემან ჭრქუა: ესე ესრწთ არს:
 ხოლო აწ რამესათჳს მიწოდე მე გრძი-
 ულად და მთვრლად: ჭრქუა მეფემან:
 მოვედ და უზორე ღმერთთა: და დაუ-
 დეს: ჭრქუა აგათეანგელე: ცრუად გა-
 35 ნიზრახავ ამას: ესე დაკისნდების: და

Возьми за руку народъ сей и крести
 его во имя Отца, и Сына, и Сви-
 того Духа, только не крести царя,
 либо онъ не сохранитъ печати кре-
 щенiя!» Тогда онъ началъ крестить
 народъ. Когда явился царь, чтобы
 креститься, мученикъ остановилъ
 его и сказалъ: «якъ запретилъ
 Богъ, нельзя этому быть, иль
 возможности!» Царь сказалъ: «не
 я ли приказалъ созвать 932000
 человекъ, чтобы они видѣли чудо?
 Если у меня не будетъ части и
 съ однимъ изъ тѣхъ, кого я при-
 звалъ, выходить, что призваннымъ
 оказывается больше чести!» Святой
 Агафангелъ сказалъ: «развѣ не чи-
 талъ: «много званыхъ, мало из-
 бранныхъ?» Тогда царь уступилъ,
 а онъ крестилъ весь народъ. И
 насталъ великий миръ, продолжав-
 шійся три года.

XIV. На четвертый годъ царь
 Северъ возсталъ противъ христанъ,
 поймалъ Агафангела и сказалъ ему:
 «ты меня въ началѣ околдовалъ;
 теперь я покажу всѣмъ концамъ
 земли, что я царь и что я про-
 славилъ тебя». Святой же мученикъ
 сказалъ: «это такъ; но зачѣмъ ты
 меня вазываешь колдуномъ и фо-
 кушникомъ?» Царь сказалъ: «цоди,
 приноси жертву богамъ и усно-
 койся!» Агафангелъ сказалъ: «не
 хорошо ты замышляешь, это раз-

6 ში: AV. 9 ღონე AII. 20 დათვარდა A. 21 ნათელს A. 24 მეფე AV. 26 დათვარდა AV.
 30 ესე AV. 33 მთვრლად A.

მე ვერ შემიძლებელ ვარ განსარტყვად
 შევუღოს ღმერთისას. არამედ განმზადე-
 ბულ ვარ დათმენად უოველსავე რისხვას
 და გულისაწერომისა მაცას შესისა. მა-
 5 შინ განრისხნა მეფემ და ბრძანა რა
 შთააგდონ წმიდა იგი საღობოებსა
 კირისსა ოთხმოც დღე.

XV. და ცნა ესე დღეღმან ნასარა:
 ვითარმედ შეფესა წარწეჲდაა ნებავს
 10 აკათიანტელისი: და მოვიდა და ჭრქუა
 შეფესა: განათავისუფლე კაცი ესე მარ-
 თალი და სუ დასვამ მე ქუროვად: სუ
 უფუე თქუას შენათჳს სიტყუად და
 ციცხლი გარდაშოვარდეს ზეცით და
 15 მსწრათელ დაწუნეს უოველსი რომელნი
 შეაწუხებენ მას. ესე რაჲ ესმა შეფესა
 აღიწახნა ვითარცა ღომიანი და ბრძანა
 რა შთააგდონ მსწრათელ საკიერესა მას:
 და ვითარცა შთააგდეს კირისა ასლეს და
 20 ქუაჲ მძიმე დასდევს ზედა შეკრდესა
 მისსა და ცარემოს მცველსი დაად-
 გინნა და ვითარცა ცნა დღეღმან
 საქმეჲ ესე: მოვიდა იდუმალ მცველთა
 მათ თანა: რომელნი სცადეს: და ჭრქუა
 25 მათ: სუ გამოაცხადებთ საიდუმლოსა
 ჩემსა წინაშე მეუთის რა მწადის მე
 A 98a ღოცვად | ღმერთისა შიშარო და ცნა რა
 უამისა მას კაცისა ამის თანა. რა ვიდლო-
 ცვიდე მახლობელად მისა სამურთობილესა
 30 მას: რა გამოუცხადოს ღმერთიანი ძალი
 თჳსი უოველთა მყოფთა ქუეყანისათა:
 რომელი ესე უგუნურებაჲ ეო შეფემას.
 რა სრულ იქმნას გულისათქუმაჲ ჩემი.
 არამედ თქუენ დაიღუპეთ: ხოლო მათ
 35 ჭრქუენა და ეფეს რაჲ იგი ჭრქუა მათ

рушится. Я не въ состоянїи совлечь
 съ себя Законъ Божїи, напротивъ,
 готовъ претерпѣть всякїи гнѣвъ и
 ярость твою». Тогда разсердился
 царь и приказалъ бросить святаго
 на посемьдесятъ дней въ печь для
 выжиганїя известнїа.

XV. Царица Насара, узнавши,
 что царь хочетъ погубить Аглоан-
 гела, пришла къ нему и сказала:
 «освободи этого праведника и не
 дѣлай меня вдовою; какъ бы онъ
 не произнесъ о тебѣ слова и не
 спалъ съ неба мгновенно огонь, кото-
 рый поназлитъ всѣхъ притѣснителей
 его!» Выслушавъ это, царь зарычалъ,
 какъ левъ, и приказалъ немедленно
 бросить его въ печь. Когда бро-
 сили его въ свѣжую извѣсть, поло-
 жили ему на грудь тяжелый ка-
 мень и кругомъ поставили стражу.
 Когда царица узнала объ этомъ,
 тайно пришла къ стражникамъ,
 которые стерегли, и сказала имъ:
 «не открывайте царю моеѣ тайны:
 я хочу молиться Богу и жить въ
 настоящее время съ этимъ чело-
 вѣкомъ, — молиться по близости съ
 нимъ, въ тюрьмѣ его, чтобы Богъ
 явилъ силу свою всѣмъ живущимъ
 на землѣ, а также — безуміе,
 обнаруженное царемъ, и чтобы
 исполнилось желаніе мое, только вы
 молчите». Они согласились и по-
 ступили такъ, какъ сказала имъ

2 ხუელსა AB. 5 შეფეს AB. 8 ცნა A. 9 წარწეჲდა AP. 10 აკათიანტელისი AB.
 20 მძიმე AB. 21—22 დასდევს. ცნა A. 25 საქმე AB. 25 საიდუმლოსა A. 26 მე A.
 27 ცნა B. 35 წრქუენა A.

დფ ღმანს. მასინ მეუფემან ცათამან გ-
მოურესდა სიდიემლომ თჳსი რ ხედვი-
დეს წმიდათა ასტელოზთა (რომეულნი)
გარდამოვიდოდეს მისა ცხდად:

5 XVI. და ვითარცა დასრულდა ოთხ-
მეტოცი დღე: ჭრქუა მეუფემან მათ რო-
მეულნი იგი სცუდეს ადგილსა მას: რამ
სასწაულად იხილეთ: გრძსეპისა მისისამ
მაცნობეთ მე გინა რამ გრძსეპამ ამას
10 ოთხმეტოცსა დღესა: ჭრქუეს მცველთა
მათ. ჰირველსა ხოლო დღესა: ვიდრე
ეგნსენელადმდე: უამსა ქათმის უიფილი-
სადმდე: ვიხილენით ცანი განხმულნი:
და სამისი კაცნი სჰეტაკითა მოსილნი
15 გარდამოვიდანი და მოვიდანი: ჰირველსა
მას აქუნს სასაკუთველე ბრწყინვალე: და
შეორეს ბარძიმი ბრწყინვალე: და ში-
სამქსა აქუნს ღაცანი სავსე ღჯნითა:
ესენი მოვიდანი ადგილსა მას: და აღ-
20 დგისიან ჯაცი ესე ღმროსისამ: და ეს-
რწთ მისციან და შიკაჰამან სეციისა
საწრდელი იგი: და გუალად იქციან
კაცი იგი ცადვე: ესე სეენ ვიხილეთ
შეივე: თქუა მეუფემან: სამისი იგი კაცი
25 სამნი ღმერთნი არიან: ერმიონ და ჭე-
B 126სრაკლე და აპოლონ: ჭრქუეს მსა-
A 98ს ხერთა: არა კერე რ ხუენო მეფე ერ-
მიონს სჰილსიძი არს. ჭერაკლე გეცი
არს: და აპოლონ ქუამ არს. რომელთა:
30 ესე ვხედავთ: არამედ რომეულნი იგი
სეენ ვიხილენით საწარველნი და სჰი-
ხელნი იუფსეს ხილვითა: ჰირველი იგი
სჰეტაკ იყო ვითარცა თოვლი: და თამამ
თავისა მისისამ ვითარცა მცხე ბრწყინ-
35 ვიდა და სამნივე იგი მსგავს იუფსეს

царница. Тогда Царь небесный явилъ
тайну свою: видѣли святыхъ анге-
ловъ, которые явно спускались къ
нему.

XVI. Когда прошло восемьдесятъ
дней, царь сказалъ охранявшимъ
мѣсто то: «повѣдайте мнѣ, какое
чудо или какой фокусъ видѣли вы отъ
колдовства его въ теченіе этихъ вось-
мидесяти дней!» Стражники отвѣтили:
«съ перваго же дни до послѣднiго,
въ часъ передъ нѣмемъ нѣтухомъ,
видѣли мы небо отверстое, причемъ
три мужа, одѣтые въ бѣлую одежду,
спускались и шли къ намъ; первый
пѣзъ ихъ имѣлъ кадильницу свѣт-
лую, другой — потиръ свѣтлый,
третій—бадю, полную вина. Они
приходили на то мѣсто и поднимали
человѣка Божья, давали ему вкусить
небесную пищу и обратно направ-
лялись на небо. Вотъ что мы ви-
дѣли, царь!» Царь сказалъ: «три
мужа, это — три бога: Ермионъ,
Гераклъ и Аполлонъ!» Слуги ска-
зали: «не такъ, господишь нашъ,
царь! Ермионъ — мѣдъ, Гераклъ —
глина, Аполлонъ же — камень, —
<вещества> которыми мы созер-
цаемъ. Тѣ же, которыхъ мы ви-
дѣли, были на видъ страшные и
ужасные. Первый былъ бѣлъ, какъ
снѣгъ; волосы его на головѣ блестяли,
какъ солнце. Всѣ три похожи
были другъ на друга!» Тогда испу-

შეეშინა თხრობად რაჲ იგი ეხილვა მსახურთა: არამედ ჭრქუა მას: მითხარ მე ვითარ ესოდენთა დღეთა არა მთ-
 5 ჭკუედ ტანფვითა სჯიერეს მას შინა: და კუალად ჭრქუა მეფემან: მითხარ მე: კ. ჭბუგო: რ იჭუეს შინა ვარ მე: უკუედ დედაკაცისაგან მოვიდეს ქრისტე და ღმერთი: კორცითა სავსე: ვერ შეს-
 10 ერთანსებად ჭქადეებთ ღმრთეებასა და ასწავებთ. მძიმე არს ესე სიტყუაჲ: აწ მითხარ მე რომელი წერილი იტყუს: ვითარმედ ძე ღმრთისაჲ დედაკაცისაგან მალსჯად არსი: ჭრქუა ატაჲ-
 15 ბელე: წერილ არს ესე ვითარმედ ჟამთა უკნ სჯელთა იშვეს სულისაგან წმიდისა ჩხელი და შობებლმან მისმან მამაკაცი არა იცოდის: და ვერცა ვინ შემძლებელ არს თქუამდ ქუეყანასა ვითარმედ უვის
 20 მამაჲ მას ერმასა და კუალად წერილ არს. ესე არს ღმერთი და არავინ არს სხუაჲ მისა გარეშე: ჰოვია: გზაჲ სი- მართლისაჲ და მისცა იაკობს. მონასა თჳსსა: და ამისა შემდგომად გამოჩნდა
 25 ქუეყანასა სედა და ეცთა თანა აღი-
 A 99b წარდა | ჩუენის ცნობისათჳს. ჭრქუა მეფემან: კეთილად სთქუ უკუეთუ ს-
 30 მეფემან: უკუეთუ შემძლებელ ხარ და- მარწმუნე ამით რა აღივსოს ცაჲ ღრუ- ბლითა: და ცროდის წჳმამ: რ ხუთი თთუწ გარდასრულ არს წმთრისა-
 B 127a გან წელიწადისა: და არა | მოსრულ
 35 არს წჳმამ ქუეყანასა სედა: ჭრქუა

чудо!» Убоявшись рассказывать о видѣнномъ слугами его, онъ ска-
 залъ ему: «какъ ты столько дней не умеръ отъ мукъ въ печи той?»
 И снова сказалъ царь: «скажи мнѣ, юноша, такъ какъ я сомнѣваюсь, —
 неужели отъ женщины, въ дѣй-
 ствительной плоти, придетъ Хри-
 стость и Богъ? Это невозможно! И
 еще: вы проповѣдуете и учите объ
 единосущной тринчности Божества,
 тлжко слово сіе; скажи мнѣ те-
 перь, какое Писаніе говоритъ, что
 Сыиъ Божій придетъ отъ жен-
 щины?» Агаоангелъ сказалъ: «на-
 писано такъ: «въ послѣдніе дни
 родится отъ Духа Святого отрокъ,
 и родительница Его не будетъ
 знать мужа; никто на землѣ не
 можетъ сказать, что отрокъ сей
 имѣеть отца». Написано еще: «сей
 есть Богъ, и нѣтъ другого кромѣ
 Него; обрѣзъ Онъ путь правды
 и далъ Иакову, рабу своему. Послѣ
 этого Онъ явился на землю и
 вращался съ людьми ради нашего
 спасенія». Царь сказалъ: «хорошо
 ты сказалъ, еслибы это было
 лсно!» Агаоангелъ сказалъ: «скажи
 мнѣ и я покажу тебѣ!» Царь ска-
 залъ: «если ты можешь, увѣрь
 меня слѣдующимъ образомъ: пусть
 небо покроется облаками и пойдетъ
 дождь, ибо прошло пять мѣсяцевъ
 послѣ зимы, какъ не было дожди

1 ქოლვა. 7 ქრისტე აღ. და<ლ. 8 სესე ავ. 10 ღმრთისა ა. ღმრთისა ი.
 22 ჰბს B. 23 სპა A. 23 სპა A. 23 სპა A. 23 სპა A. 23 სპა A.

ავითუანგელუ: მაცდა მე რა ვილოცო
ღმრთისა ჩემისა მიმართ და იუოს
ეგრე: მაშინ ვითარცა ილოცა წმი-
დამან. მეის აღივსო ცაჲ ღრუბლითა:
5 და გარდამოკდა წუმაჲ, დიდძალი ქუეყა-
ნისა ზედა.

XVIII. დაუკვრდა ესე მეფესა: და
ჭრქეჲ ავითუანგელუს: გამოგვცხადელა
ერთგზის უეუეთუ იუოს ესრესთ აჲ ჭე-
10 შმარტად და ნუ გცნის ღოცვად
ღმრთისა შენისა მიმართ: და გან-
ძლიერდი სასწაულოთა ღმრთისა შენი-
საჲთ: ვითარცა პირველ ვინაღუთ.
წამს შინა გოდოლი ღმრთუ და მეუ-
15 დარნი აღადგინენ და კუალად გეთილად
მოვიდა წუმაჲ: აწცა უფ ნებჲჲ ჩემი:
და მოუწოდე ცოფთა და ჰეროვანთაცა
და ყრუთ: და ბრმათა და ეშმაკეულთა და
მკვლახელთა და მით გამოგვცადო
20 ქრისტე შენი: უეუეთუ განკურნეს წი-
ნამე ჩემსა ესენი ცხადად: და წმიდად
განიკსენ სენნი მათნი: მე აღვიარო
ღმერთი შენი და აწვე გეტყვ ვითარმედ
ქუეყანაჲ აღივსოს სარწმუნოებითა
25 ქრისტესითა: მაშინ წმიდამან ავითუ-
ანგელუ ხდა რა ჩუენსა იჲ ქრისტესა:
ავითარცა ესეიება მეიუნ და მოუწოდა
ვნებულთა მათ: და ვითარცა ილოცა
წმიდამან მათთჳს მსწრაფლ განკურ-
30 ნეს ყოველნი: მაშინ ყოველმან ერმან
ემს უფს გმითა დიდითა და თქუეს: ჭე-
შმარტსა ვიტყუთ ვითარმედ არა არს
სხუაჲ ღმერთი გარს: ქრისტე ღმერთი
დიდებული.

A 100a

35 XIX. ხოლო მეფემან უმეტესად

на землѣ». Агапангелъ сказалъ:
«дай мнѣ помолиться Богу моему и
будетъ такъ!» Тогда, какъ только
помолился святой, сразу покрылось
небо облаками и поплыл обильный
дождь на землю.

XVIII. Царь удивился этому и
сказалъ Агапангелу: «покажи еще
разъ, что это дѣйствительно такъ;
не согласишься помолиться Богу сво-
ему и укрѣпиться знаменіемъ Бога
твоего, какъ это мы видѣли въ
началѣ, <когда> въ одно мгнове-
ніе воздвигъ башню, воскресилъ
мертвыхъ, а другой разъ вызвалъ
дождь. Исполни и теперь волю мою,
позови буйныхъ, и испускающихъ
пѣиу, глухихъ, слѣпыхъ, бѣснова-
тыхъ и хромыхъ; я испытаю Христа
твоего, если Онъ исцѣлитъ изъ явлено
предо мною и если онъ разрешены
будутъ отъ недуговъ своихъ, я
исповѣдаю Бога твоего и скажу те-
перь же, что вся земля исполнится
нѣры Христовой». Тогда святой
Агапангелъ воззвалъ къ Господу
нашему Иисусу Христу, какъ того
искалъ царь, и призвалъ недужныхъ
тѣхъ; когда святой помоллся о
нихъ, всѣ сразу исцѣлились. Тогда
весь народъ воззвалъ гласомъ ве-
ликимъ и сказалъ: «истину говоримъ,
что нѣтъ другого Бога, кромѣ
Христа, славнаго Бога!»

XIX. Царь же прибавилъ еще

8 ილოცა. 9 ესრეთ A. < B. 10 და < B. 11-12 განკურნეს A. 12-13 შენათა AB. 20 ქრისტე AB. 23 შენი < A. 25 ქრისტე AB. 27 უფ AB. 35 უეტესად AP. 19*

შესძინა და თქუა კუაღად მნებავს გა-
 მოცდაჲ ერთი სისლად: და ვიყავ მე
 ბორცანსს შინა ჩემს და ვიდოდე: და
 ვიხილეს ორნი ხუნი ვაშლნი ცამკარნი:
 5 და არა გამოეღო საყოფი: აჲ უაჲჲ
 მოხვდე მას ადგილს და ილოცო და
 ეონ ხეთა მათ საყოფი და იფურცელი:
 მაშინ წარვიდეს წმიდაჲ იგი და მეფიქ:
 და მთავარნი ადგილს მას. და ვითარცა
 10 ელოცუდა შეინ ევეს ხეთა მათ ფურ-
 ცელი და უუაგილი და საყოფი უამსა
 წამთრისსა: მაშინ თქუა სევეროს
 მეფემან: კეთილად ვიხილე სასწაული
 ესე და წარი დამეცა: რ თვნიერ ბუნე-
 15 ბის: მოიქცა ბუნებაჲ და უქამოდ გა-
 მოიღო საყოფი: მაშინ უპურა მეფემან
 კელი ნეტარს მას: და წარვიდეს ჰე-
 ლატად და უგვრდა სიჭი ესე დმრთი-
 საჲ:
 20 XX. და ვითარცა წარტკდა ხუთი
 დღს. ჳრქუა სევეროს მეფემან წმი-
 დასა მოწამეს: მე უწეი ვითარმედ არა
 არს სხუაჲ დმერთი. ვარსა იჯ ქრისტს.
 ხოლო შეს აჲ წარვიდე ქალაქად დამასკედ
 25 და წარიყვანეს ქუეთისი სტრატოტოტსი
 კანნი მტკიცენი სარწმუნოებას: და მი-
 ვედ და დაარღვევენ ტაძარნი და შე-
 მუსრენ და დაღუესენ ყოველნი კერძნი:
 A 100b რომელნი არიან ქალაქს შინა დამასკი-
 30 სსა: დიდებაჲ დმერთსა და მადლი:
 მაშინ წარვიდა წმიდაჲ იგი დაღუწად:
 და დაღუესენ ყოველნი კერძნი რომელნი
 იყვნეს მუენ და იქმსა მუჯდობაჲ დიდი
 და დაუდუნეს ყოველნი ქუანენი ქალაქს:
 35 დამასკეს და ყოველთა ადგილთა: მას

ნობიშე и сказаѣ: «хочу еще разъ
 испытать. Я былъ въ саду моемъ
 и ходилъ; увидѣлъ я двѣ засохшія
 лѣбони, на которыхъ не было плода.
 Пойди нынѣ на то мѣсто, помолись,
 и на этихъ деревьяхъ пусть будутъ
 плоды и листья!» Тогда отпавились
 на то мѣсто царь, свитой и началь-
 шики; какъ только помолился онъ,
 деревья тѣ сразу дали листья,
 цвѣты и плоды, — въ зимнее время.
 Тогда сказаѣ царь Северъ: «хо-
 рошо я узрѣлъ чудо сіе, и страхъ
 напалъ на меня, ибо природа по-
 ступила противоестественно и не
 во время принесла плоды!» Тогда
 царь взялъ за руку блаженнаго
 того, и отпавились во дворецъ,
 удивляясь дару Божию.

XX. Когда прошло пять дней,
 царь Северъ сказаѣ свитому му-
 ченику: «я знаю, что нѣтъ дру-
 гого Бога, кромѣ Иисуса Христа;
 иди нынѣ въ городъ Дамаскъ,
 возьми съ собою нѣшихъ воиновъ,
 твердыхъ въ вѣрѣ, приходи и раз-
 рушь храмы, сокруши и разбей
 всѣхъ идоловъ, какіе имѣются въ
 городѣ Дамаскѣ. Слава Богу и
 благодареніе!» Тогда свитой отира-
 вился, чтобы сокрушать, и сокру-
 шилъ всѣхъ идоловъ, бывшихъ
 тамъ. Наступилъ миръ великій и
 успокоились всѣ христіане какъ въ
 Дамаскѣ, такъ и во всѣхъ мѣ-

1 შუაგ. 1—2 ვაჲ...ცა A B. 4 კახელე A. 5 ეპაროლო A. 6 მოკეც B. ილოცო B.
 8 უაჲჲ A B. 12 [ჲ] A. 21 დღი A B. 23 ქ A B. 25 წარვიდეს [წამთრისნი] B.
 27 და-
 28 ადგილს A. 30 დამასკეს... მოხვდა < B. 32 დაღუესენ A.

ქამსა შეიფქმან სევეროს წარავლინა და
მოიყვანნა ორნი ეპისკოპოსნი: და
აკურთხა წმიდაჲ აკათანგელს ეპის-
კოპოსად: ქალაქს სედა დამსკოს.
5 ხოლო დფლმან სასარცა ვითარცა იხილარ
სევეროს არა შეიწყნარა სარწმუნოებაჲ
მართალი სრულიად განემორა მისგან.

XXI. და შემდგომად სამისა წლისა
მოკუდა მეფეს სევეროს: და იპურა მკ-
10 ფობაჲ გორდიონ ძმისწულმან მისმას:
და ვითარცა შევიდა ქალაქს დამსკეს:
გელ ეო რა კუალად აღმართნეს კერძნი
რომელნი დაემუხეს წმიდასა აკათუ-
სანგელს ბრძანებითა სევეროს მეფი-
15 სამათა პირველ: ხოლო წმიდაჲ ესე
მოეგობა წინაჲ: და ჰრქუა მას: დასცხურ
B 127b მსწებობისაგან კერძთა ტაძრისა: რა
არა წარსწყმდე: ჰრქუა გორდიონ: ვერ
შემძლებელ ხარ დაეენებად ჩემდა: ვი-
20 თარცა დაეენე მეფეს სევეროს ძლით:
რ შობილი ვარ მე ძირისაგან ჩა-
თესაგათა ჩემთამს: და ბრძანა რა
მსწრთულ მოვიდეს წინაჲ დალიჭსა
მისსა: და ვითარცა წარდგა წმიდაჲ იგი:
25 ჰრქუა მას გორდიონ: უკე ღმერთთაჲ
წარწყმედულა: და ცნობაჲ უკუნური:
გეშმარიტად ძალმან ერმოთისმან ვერ
განერე კელთა ჩემთაგან ცოცხალი არა-
მედ მწრთულ ვბრძანო და გზუეტდეს
101a 30 უწყალოდ ფუცხითა: | ვითარცა იხილა
წმიდაჲმან ვითარმედ შესთქრა მძლავრი
იგი მოთმინე იქნნა წმიდაჲ იგი ფრთად:
და მრავალი სატანჯველი არა სარგებელ
ეყო მეფეს: და უკნ სეჩელ ბრძანა რა
35 მახულითა აღასრულოს წმიდაჲ იგი:

стахъ. Въ то время Северъ по-
слалъ и привелъ двухъ епископовъ
и посвятить святого Агаѳангела во
епископы города Дамаска. Царница
Пасара, увидѣвъ, что Северъ не
принялъ окончательно правой вѣры,
удалилась отъ него.

XXI. Спустя три года, умеръ
царь Северъ, и пріялъ царство
племянникъ его Гордіонъ. Когда
онъ вступилъ въ городъ Дамаскъ, то
принялся за возстановленіе идо-
ловъ, испроверженныя ральше
святымъ Агаѳангеломъ по прика-
занію царя Севера. Святой же
сеи, выйдя на встрѣчу ему, сказать:
«перестань строить храмъ идоловъ,
чтобы не погибнуть тебѣ». Гордіопъ
сказать: «ты не можешь остано-
вить меня, какъ остановилъ силою
царя Севера, ибо я произошелъ
отъ корня родственниковъ моихъ». И
приказалъ ему немедленно явиться
предъ престоломъ его. Когда пред-
сталъ святой, Гордіонъ сказать ему:
«принеси жертву богамъ, о, погибшій
и безмысленный! Клянуся, вопстну,
силою Ерміона, ты не уйдешь жи-
вымъ изъ рукъ моихъ, но сейчасъ же
прикажу стругать тебѣ скрепицей
«безжалостно!» Когда святой увидѣлъ,
что мучитель обрушивается на него,
онъ набрался терпѣнія. Царю не по-
мощно и множество мученій, и въ концѣ
кошцовъ онъ приказалъ покончить съ

3 აკათანგელს ავ. 9 მეფე აი. 14-15 მეფისათ ავ. 16 წინა ბ. 17 შეიქმნა ავ.
ტაძრისა. 20 მეფე ავ. 22 სეპოს ავ. 26 ცხრ ბა უკუნური ა. 29 მსწრთულ ბ.
30 ასრულა ა.

მასინ შიქიჲერეს წმიდაჲ იგი მსახურთა მუჟისათა: და წარიყვანეს ადგილსა. რომელ ენება ოა: და შუნ აღსრულეს წაჲებამ მისი.

XXII. იყო ვინმე ეგვიპტის რომელსაჲ კრქუჲ ევლანია. ერთი მკვდართაგანი. მთავარი ქალაქის დამსკისამ: და ედგა მას აგარაკი მცირებ მახლობელად ქალაქსა მას აღმოსავლით კერძო: 10 ვითარ ნახევარ უტყუანს: მუნ მიიყვანეს წმიდაჲ იგი: მასინ წმიდამან მოიდრიონს მუკლნი თჳსნი და ილოცა ღმრთის მიმართ: და მოიწია მისა კჳამა და ჭრქუჲ: აგათუანგელუ: 16 მოსალო ჩემო: ამიერთგან არღარა იყოს სსხელი შენი აგათუანგელუ: არამედ გუჲოდოს აგათუანგელოს: ამიერთგან გუჲამი შენი იყოს შესუფერებულ და სარგებულ უფველთა 20 კიდელთა ქუეყანისთა: და ყოველნი რომელნი ხადოდის სსხელს შენსა მეოხ ეუჲე მათ ყოველთა სენთა: და სუჲეუნეს მას უფველნი ცოდვანი მიეტყუენეს: ხოლო აჲ შენ მიგიყვანსო კრებულსა მას ოას წწყლთას: 25 და სუჲარსა მოტიჲულთას არა იდიდო: და შემდგომად კმისა ამის ღმრთის მიერ შეჭვედრას სული თჳსი | C 241: მსახლის მიერ მუჲდობით ეკლთა დამბა 30 ბადებულის თჳსისთა: იქამა წმიდაჲ აგათუანგელოს თოჲეს ფებერვლისა: თ: სჲ შეფობასა კორდიონს უმჲეულომასსა: ხოლო სუენ

нимъ мечомъ. Тогда слуги царя поймали святого и взяли его на мѣсто, которое угодно было Богу, гдѣ и завершили мученіе его.

XXII. Былъ нѣкій мужъ, по имени Евлоній, одинъ изъ пошопи, начальникъ надъ городомъ Дамаскомъ; у него было небольшое поле по близости къ городу, съ восточной стороны, на полстадіи отъ него; туда и привели святого. Тогда святой преклонилъ колѣна свои и помоллся Богу. И дошелъ до него голосъ, который говорилъ: «Агаоангелъ, рабъ мой! Съ этихъ норъ твое имя будетъ не Агаоангелъ, а Агао(-он)ангелосъ. Съ этихъ норъ тѣло твое будетъ приобщающимъ и полезнымъ для всѣхъ концовъ земли; всѣмъ, кто будетъ обращаться къ имени твоему, буди ходатаемъ во всѣхъ недугахъ, и пусть въ томъ вѣкѣ имъ простится всѣ грѣхи. Нынѣ я приведу тебѣ къ сонму святыхъ пророковъ и къ престолу апостоловъ, чтобы прославиться тебѣ!» Послѣ этого голоса, бывшаго отъ Бога, онъ мирно отдалъ душу свою, чрезъ посредство меча, въ руки Создателя своего. Замученъ былъ святой Агаоангелъ мѣсца февраля девяятаго, въ царствованіе безбожнаго

1 წმიდა იგი < B. 7 დამსკისა AB. უფვა A. 8 მცირე AB. 12 თანსი < C. ილოცია A. 14 ვითარ ანგელუ] აგათანგელუ AB. 16 აგათუანგელუ] აგათანგელუ AB. 17 აგათონ ანგელოს] აგათანგელოს AB. 18 მსურთუანს] და C. 29 უკლენი] < AC. 25 მას < C. 26 სუფობას AB. 27 მას] მას C. 31 აგათონ ანგელოს] აგათანგელოს AB. თუნსა A თუნსა B. უეუერვლისა A. 32 თ: სჲ| ცხრას C. 33 უსუეულომასსა AB.

